

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4

ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นางสาว รัชดาภรณ์ มะสูงเนิน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

รัชดาภรณ์ มะสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุน
หมู่บ้านทะเล

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. วรพจน์ สุทธิสัย

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านทะเล ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ธันวาคม 2544 – มิถุนายน 2545 การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการ การพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและศึกษากระบวนการทำงานขององค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้าน ศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาภาคสนาม โดยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป พบว่าจากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล จะสามารถยั่งยืนต่อไปได้ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ ด้านสังคม จะต้องมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์ด้านเครือญาติในชุมชนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการรักษาวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการเมืองการปกครอง ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในชุมชนโดยมีการสร้างขบวนการประชาสังคมในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ มีการระดมเงินทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพและทำให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ภายในชุมชน และมีการรวมกลุ่มอาชีพอย่างหลากหลาย

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. วรพจน์ สุทธิสัย)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล อาทิเช่น

อาจารย์ ดร. วรพจน์ สุทธิสัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกรกิจกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พยอม ก้อนในเมือง อาจารย์ ดร. ชีรวิทย์ ภิญญไญญ์ธุกานต์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านทะเล อาจารย์ใหญ่และคณะครูอาจารย์โรงเรียนบ้านทะเลเสมาประชาสรรค์ ปลัด เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา ที่ให้คำปรึกษาในด้านข้อมูลต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และขอขอบพระคุณพ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านทะเลทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทำงานและหาข้อมูล

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมด้านการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รัชดาภรณ์ มะสูงเนิน

บทคัดย่อ

หน้าอำนวยการ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

สารบัญแผนภูมิ

สารบัญตาราง

สารบัญรูปภาพ

บทที่ 1 บทนำ

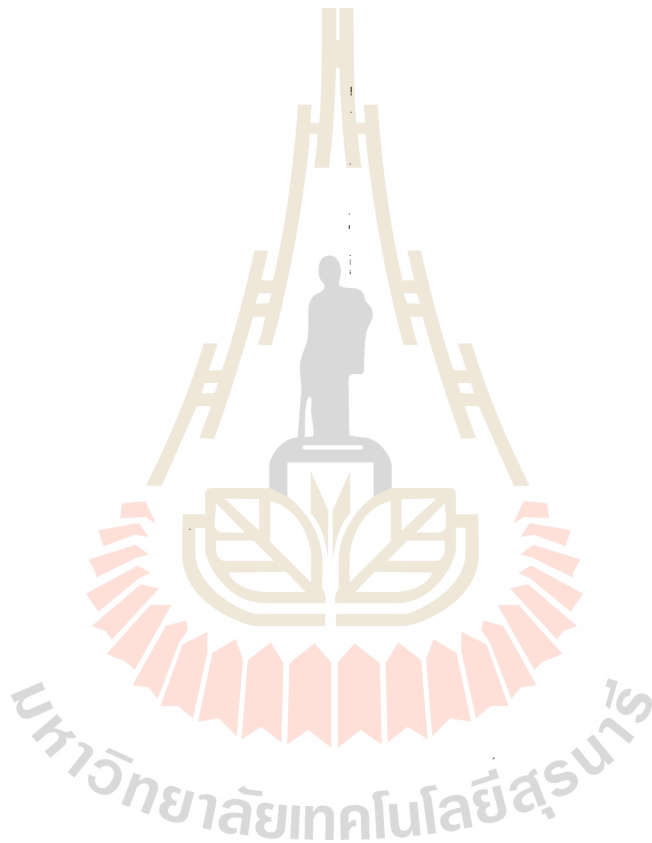
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โคร่ง	2
3. กรอบแนวความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	3
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	4

บทที่ 2 ทัศนวิสัยวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	13
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	15
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	17
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	24

	หน้า
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	25
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	27
9. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	31
1. วิธีการประเมินโครงการ	31
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	32
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	32
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	38
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	41
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	41
2. ผลการประเมินโดยภาพรวม	55
3. ผลการทดลองทฤษฎีใหม่	63
4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	63
5. ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	64
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	64
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	67
1. สรุป	67
2. อภิปราย	68
3. ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก ก รูปภาพบริบทหมู่บ้านทะเลและการประกอบอาชีพ	74

	หน้า
ภาคผนวก ข แบบรายงาน บร.1- บร.12	88
ภาคผนวก ค แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	144
ภาคผนวก ง คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	161
ภาคผนวก จ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544	169
ประวัติผู้เขียน	195

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1. แสดงองค์ประกอบของระบบชีพพีโมเดล	3
แผนภูมิที่ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลทีม	26
แผนภูมิที่ 3. แสดงความสัมพันธ์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขต	37
แผนภูมิที่ 4. ขั้นตอนการดำเนินโครงการชุมชนชีวิตธุรกิจไทย	44

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1. แนวโน้มภาวะความยากจนในประเทศไทย ปี 2531-2544	42
ตารางที่ 2. แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539-2541	46
ตารางที่ 3. แสดงพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย	46
ตารางที่ 4. แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำงานเกษตรกรรม	46
ตารางที่ 5. แสดงจำนวนประชากร ปี 2544	50
ตารางที่ 6. แสดงรายได้ อาชีพ ที่ดินทำกิน	53
ตารางที่ 7. แสดงการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทะเล	57

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1. คลองชลประทาน	76
รูปภาพที่ 2. ร้านค้าขายของชำในหมู่บ้าน	76
รูปภาพที่ 3. การประกอบอาชีพเลี้ยงวัว	77
รูปภาพที่ 4. การประกอบอาชีพเลี้ยงหมู	77
รูปภาพที่ 5. การประกอบอาชีพเลี้ยงไก่	78
รูปภาพที่ 6. การประกอบอาชีพเลี้ยงนกกระเจตเทศ	78
รูปภาพที่ 7. การทำนา	79
รูปภาพที่ 8. การเตรียมดินก่อนปลูกผัก	79
รูปภาพที่ 9. การทำสวนผัก	80
รูปภาพที่ 10. แปลงผักแตงกวา	80
รูปภาพที่ 11. การจัดประชุมของกองทุนหมู่บ้านทะเล	81
รูปภาพที่ 12. การนิเทศน์ของอาจารย์ที่ปรึกษาในพื้นที่หมู่บ้านทะเล	81

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลชุดปัจจุบันมีเจตนาที่จะแก้ไขปัญหาค่าความอยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีปรัชญาสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการหมู่บ้านให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อหนุน ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชา สังคม เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน นำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับเป็น แหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถ ในการจัดการระบบบริหาร การจัดการกองทุนของตนเอง สร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้ม แข็ง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน ไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็น การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ในอนาคต

จากความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านทะเลจึงได้มีการดำเนินการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ทะเลขึ้น และได้รับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้วนั้น เพื่อให้เกิดการจัดการ บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่าง ยั่งยืน จำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจรวมถึงการจัดการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านด้วย ความเป็นธรรมถูกต้อง และโปร่งใส จากนั้นรัฐบาลจึงได้เล็งเห็นสมควรว่าต้องมีการประเมิน โครง การกองทุนหมู่บ้านทะเลขึ้น เพื่อจะได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเลนั้น ประสบความ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด จึงได้มีนโยบายการประเมินประสิทธิภาพ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น

และกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้มีการประเมินประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทะเล ว่าสามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด โดยมีนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาปฏิบัติงานหมู่บ้านทะเล ซึ่งได้ทำการเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report)

เพื่อแสดงถึงความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านทะเล ในด้านการพัฒนาชุมชนของตนด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทะเลได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมากน้อยเพียงใด

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านบวกและด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านทะเล

2.3 เพื่อศึกษาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านทะเล และความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทะเล

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทะเลในหลาย ๆ ด้าน เช่นกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทะเล กฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านทะเล กิจกรรมหลักของกองทุนหมู่บ้านทะเล และความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทะเล

2.5 เพื่อศึกษากระบวนการทำงานขององค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้านทะเล

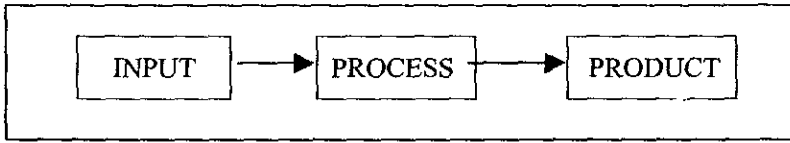
3. กรอบแนวความคิดทางทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

- C มาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I มาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P มาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P มาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

การประเมินแบบจำลอง CIPP Model นี้เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการใช้เป็นแนวทาง การประเมินโครงการสามารถเขียนแผนภูมิแสดงองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบ

CONTEXT

แผนภูมิที่ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบชีพโมเดล

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล มีดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านทะเล โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อการเก็บข้อมูลจากประชากรในหมู่บ้านทะเลด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และการจัดประชุมประชาคมระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และเก็บข้อมูลบริบทชุมชนของหมู่บ้านทะเล

4.2 ศึกษาข้อมูลการจัดตั้งการคัดเลือกคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านทะเล

4.3 ศึกษาการดำเนินงานในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทะเล

4.4 ใช้ CIPP MODEL ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวแปรตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบรายงานต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า แบบ บร. ในการจัดเก็บข้อมูลบริบทชุมชนในหมู่บ้าน และข้อมูลต่าง ๆ ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ และการจัดประชุมประชาคมระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล

4.6 ประมวลผลข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด และนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุป พร้อมทั้งอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล มีผลที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

5.1 ได้ทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทะเล ที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้

5.2 ได้ทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านทะเล

5.3 ได้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน และความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทะเล

5.4 ได้ทราบแนวทางและวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในด้านต่างๆ ดังนี้ กระบวนการในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทะเล กฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านทะเล กิจกรรมหลักของกองทุนหมู่บ้าน และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทะเล

5.5 ได้ทราบถึงกระบวนการทำงานขององค์กรเครือข่ายการเรียนรู้เองหมู่บ้านทะเล

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

“กองทุนหมู่บ้าน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านทะเล

“คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทะเล

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทะเล

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รวบรวมหลักวิชาต่าง ๆ ซึ่งได้ประมวลผลจากแนวความคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่จะนำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้อง และมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ ซึ่งมีเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินประกอบด้วย นโยบาย หลักการวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมทั้งแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมทั้งการชี้แจงการจัดตั้งระเบียบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และหลักการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีการนำหลักการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) มาใช้ในการประเมินวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้าง การพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) เสริมสร้างความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตจัดการหมู่บ้านและชุมชน ด้วยคุณค่าทางภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) กล้าอุทิศประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาชนสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิกภายในหมู่บ้านและชุมชนเมืองการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนที่มีคุณภาพดีให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถจัดระบบบริหารการจัดการกองทุนด้วยตัวของชุมชนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(คู่มือสำหรับประชาชน, สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2545.

หน้า 3)

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.4.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านอีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า ชุมชนในเขต ถม. เมืองพัทยาเทศบาลในเขตปกครองท้องถิ่นพิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

1.4.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความวรรคสอง ข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ความดังต่อไปนี้แทน “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คณะ”

1.4.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนซึ่งต้องอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้ การจะกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมืองให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการสนับสนุน” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

“คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอหรือเขต

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“ธนาคาร” หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกำหนดให้บริหารจัดการกองทุน

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วยบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง ผู้อยู่อาศัยที่อยู่รวมกันในครัวเรือนนั้น

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้าน

“ผู้แทนครัวเรือน” หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นผู้แทนครัวเรือน

“หุ้น” หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

“เงินฝากสัจจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

ข้อ 4 ให้ประชากรกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการ ตามระเบียบนี้

(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, หน้า 1-10)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6. ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีชื่อย่อว่า” กทบ. นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ

คลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้ เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ฯลฯ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง คณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ ปรีชาคณะกรรมการ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกองทุนจำนวนอย่างน้อย จำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจแต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ ของกรรมการที่แต่งตั้งแล้ว

ข้อ 8 การพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธาน กรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็น ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้น

ข้อ 10 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) อกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้มีประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและ ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 - 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
 - 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
 - 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
 - 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
 - 6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
 - 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
 - 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการ เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
 - 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
 - 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.2544, หน้า 2-6)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

3.1 กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องม็ครัวเรือน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 2) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
- 3) วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

3.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

- 1) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- 3) เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา เสียสละ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพินัน ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน
- 4) ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือคนไร้ความสามารถและไม่เคยรับโทษจำคุกหรือคำพิพากษาใด ๆ
- 5) ไม่เคยถูกให้ออก หรือปลดออกจากราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

3.3 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน
- 2) ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบคณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 4) ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 5) พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6) ทำนิติกรรมสัญญาหรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

ทุน

7) จัดทำหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมด ลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่รับคำร้อง

8) จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจากการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ปฏิบัติตามหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน ภายในระยะเวลาสามสิบวัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1) ตาย

2) ลาออก

3) คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

4) ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

5) มีลักษณะต้องห้าม (ข้อ 17 (4) (5) (6) และ (7) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หน้า 18)

6) คณะกรรมการให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นตำแหน่งก่อนวาระ คณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งบุคคลจากสมาชิกเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม
(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตร. 2544, หน้า 18-19)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง โดยการจัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน ได้แก่ การเปิดบัญชีกับธนาคาร เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ขึ้นแบบทะเบียนขึ้นกับธนาคารแล้ว คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพและความมั่นใจ การบริหารกองทุนของคณะกรรมการระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการบริหารกองทุน การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสมาชิกกองทุนและการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมทางด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน

- 1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2) จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 3) อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 4) ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 5) รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 2) วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 3) วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง

6) รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

1) ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

2) ระเบียบข้อบังคับมีดังนี้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน

3) วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุน/ชุมชนเมือง

- 1) จำนวนกลุ่มองค์กร
- 2) สมาชิก
- 3) จำนวนเงิน
- 4) การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคาร

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุน

- 1) วิธีการบริหารเงินกองทุนให้มีผลประโยชน์
- 2) วิธีการบริหารเงินกองทุนให้มีการหมุนเวียน
- 3) การกู้ยืมเพื่ออะไร
- 4) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
- 5) วิธีการควบคุมและติดตามการใช้หนี้ ฯลฯ

(คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อการเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 10-12)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทะเล พ.ศ. 2544

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทะเล มีการวางแผนงาน การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และเพื่อเป็นการส่งเสริม สร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และทำให้เกิดความคล่องตัวในด้านการเงิน มีประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทะเลไว้ดังนี้

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2544 (จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2544)

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ตามข้อ 41 แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทะเล ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อรองรับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างศักยภาพในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละเอื้ออาทร รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 18 (2) แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทะเล”

ข้อ 2. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 49 หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30170

ข้อ 3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออกทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจของสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

5) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

ข้อ 5. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย

- 1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- 2) เงินกู้ยืม
- 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 6) เงินค้ำหุ้น
- 7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติด

พันอื่นใด

ข้อ 6. คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- 3) เป็นที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 4) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น
- 5) เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม
- 6) เป็นผู้มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็น

สำคัญ

ข้อ 7. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) แจ้งความประสงค์สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 2) สมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะรายบุคคล/กลุ่ม/องค์กรเอกชน แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก
- 3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

ข้อ 15. สมาชิกจะพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถและมีความชำนาญ เพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเมื่อหมดวาระตามระเบียบจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน

ข้อ 16. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ ที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่าสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิของกองทุนไม่น้อยกว่าสามคน

ข้อ 17. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับจากวันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระในระยะเวลาสามสิบวัน

กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 18. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 19. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกองทุนตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
- 2) ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
- 3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
- 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 20. ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
- 2) เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
- 3) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
- 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อ 21. ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน เมื่อประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน

ข้อ 22. ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

ข้อ 23. เลขานุการกองทุนมีหน้าที่ติดต่อกับประธานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จดและบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ 24. เภรณูญิกกองทุน มีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษาเงินและรายได้ของกองทุนรวมทั้งการจัดทำบัญชี พร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อ 25. ผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแล เงินกองทุนให้เป็นไปตามตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ 26. ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ผลิตเอกสาร สิ่งพิมพ์ ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 27. คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงครบองค์ประชุม

ข้อ 28. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการหนึ่งคนให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งหรือเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ 29. ประเภทการยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาอาชีพ
- 2) การสร้างงาน
- 3) การสร้าง และ หรือเพิ่มรายได้
- 4) ลดรายจ่าย
- 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน

ข้อ 30. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์ขอกู้เงินจะต้องจัดทำ โครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

ข้อ 31 ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน ตาม ข้อ 29 (2) (3) และ (4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

ข้อ 32. วงเงินกู้ตามข้อ 29 (1) (2) (3) และ (4) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งได้ไม่เกินวงเงินสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้กว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้ตามข้อ 29 (5) ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็น หรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ในวงเงินรายละไม่เกินสามพันบาท

ข้อ 33. การทำสัญญา สมาชิกที่กู้เงิน ต้องทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบเงื่อนไขที่กำหนด

ข้อ 34. หลักประกันเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 29 (1) (2) (3) และ (4) ต้องใช้หลักประกันดังนี้

- 1) ต้องใช้สมาชิกค้ำประกันจำนวนสองคน
- 2) ให้ชำระการระดับ 3 ขึ้นไปค้ำประกัน โดยค้ำประกันสมาชิกได้ครั้งละไม่เกิน 2 คน
- 3) ต้องได้รับคำยินยอมจากคู่สมรส (ถ้ามี) หรือบิดามารดา หรือ บุคคลในครอบครัวในกรณีเป็นโสด
- 4) อาจใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในกรณีที่มิใช่บุคคลค้ำประกันก็ได้ โดยหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันจะต้องมีมูลค่ามากกว่าสองเท่าจำนวนเงินที่ขอกู้
- 5) สำหรับเงินกู้ตาม ข้อ 29 (5) ให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว

ข้อ 35. ให้สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน สาขาสูงเนิน และแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 36. การชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้ต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการชำระเงินกู้ ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนในการจัดทำบัญชี หรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผู้กู้ต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ย ภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันทำสัญญากู้เงิน

ข้อ 37. อัตราดอกเบี้ย 6% อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละสามต่อปี

ข้อ 38. เมื่อครบกำหนดสัญญาแล้วยังไม่ส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้เสียเบี้ยปรับเป็น ร้อยละหกต่อปี นับแต่วันผิดสัญญา

ข้อ 39. การเรียกคืนเงินกู้

1) สมาชิกคนใดกู้เงินไปแล้วไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้เงิน คณะกรรมการสามารถยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระได้โดยทันที

2) สมาชิกที่กู้เงินไปถึงแก่กรรมลง ให้คู่สมรส บิดา มารดาหรือบุตรที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย หรือทายาทโดยชอบธรรม ต้องชดใช้หนี้พร้อมดอกเบี้ย ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ สมาชิกถึงแก่กรรม

3) สมาชิกกองทุนย้ายที่อยู่ หรือขาดการติดต่อกับกองทุนเกินกว่าสามเดือนไม่สามารถรู้ที่อยู่แน่นอน คณะกรรมการกองทุนต้องดำเนินการให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบชดใช้หนี้ พร้อมดอกเบี้ย โดยไม่มีข้อยกเว้น

ข้อ 40. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีและได้ปิดบัญชีแล้วปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุน จะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

- 1) เป็นเงินปันผลตามหุ้น ในอัตราร้อยละสิบ
- 2) เป็นประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละสิบ
- 3) เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ในอัตราร้อยละห้า
- 4) เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละสามสิบ
- 5) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบ
- 6) เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละสิบ
- 7) เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละสี่สิบ
- 8) อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละห้า

ข้อ 41. คณะกรรมการกองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายกองทุนอย่างรอบครอบเดือนละหนึ่งครั้ง แล้วตีประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ

ข้อ 42. คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชี ต่อคณะกรรมการเพื่อทราบความก้าวหน้า ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุน ในรอบปีพร้อมแสดง บัญชีกำไร ขาดทุน และงบดุลในปีบัญชี ที่ล่วงมาภายในสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ข้อ 43. ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยมีวาระการประชุมดังนี้

- 1) ประธานกล่าวเปิดประชุม
- 2) เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- 3) รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
- 4) พิจารณาเรื่องที่ค้างที่ประชุมในครั้งก่อน
- 5) เற்றுญูกรายงานฐานะการเงิน
- 6) วาระที่ต้องการพิจารณา
- 7) เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)
- 8) สรุปผลและปิดการประชุม

บทเฉพาะกาล

ข้อ 44. บรรดาข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีการแก้ไข

ข้อ 45. ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประเมินผลการดำเนินงานตามระเบียบนี้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

ข้อ 46. ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาให้เงินกู้ สมาชิกจะต้องยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำเงินไป ใช้จ่ายใน กิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาอาชีพ
- 2) การสร้างงาน
- 3) การสร้างและหรือเพิ่มรายได้
- 4) ลดรายจ่าย
- 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน เช่น การเจ็บป่วย การศึกษาเล่าเรียนบุตร

การอนุมัติเงินกู้สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

ลักษณะ โครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอเงินเพื่อพัฒนาอาชีพ , การสร้างงาน, การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็น ได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

วงเงินกู้ ที่สมาชิกกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ, การสร้างงาน, การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ และ
 กระจายจ่าย กรรมการกองทุนจะอนุมัติวงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท

กรณีที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาทคณะ
 กรรมการกองทุนจะเรียกสมาชิก ให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง
 ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

โครงการที่สมาชิกขอกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน เช่น การเจ็บป่วย การศึกษา
 เล่าเรียนบุตร ฯลฯ ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็น หรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการ
 กองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินรายละเอียด
 ไม่เกินสามพันบาท

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โอมเดล (CIPP Model)

แนวความคิดและรูปแบบการประเมินซิฟฟ์โอมเดล (Stufflebeam's CIPP Model)
 สตัฟเฟิลบีม กล่าวไว้ว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้ง
 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มี
 ประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์
 (CIPP Model) มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการ
 ดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนิน โครงการ ประเด็น
 ปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณา
 ความเหมาะสมของความพร้อมเพียงของทรัพยากร
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อ บก
 พร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการ ช่วงต่อ
 ไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
- 4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อ
 เปรียบเทียบที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับ
 เปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

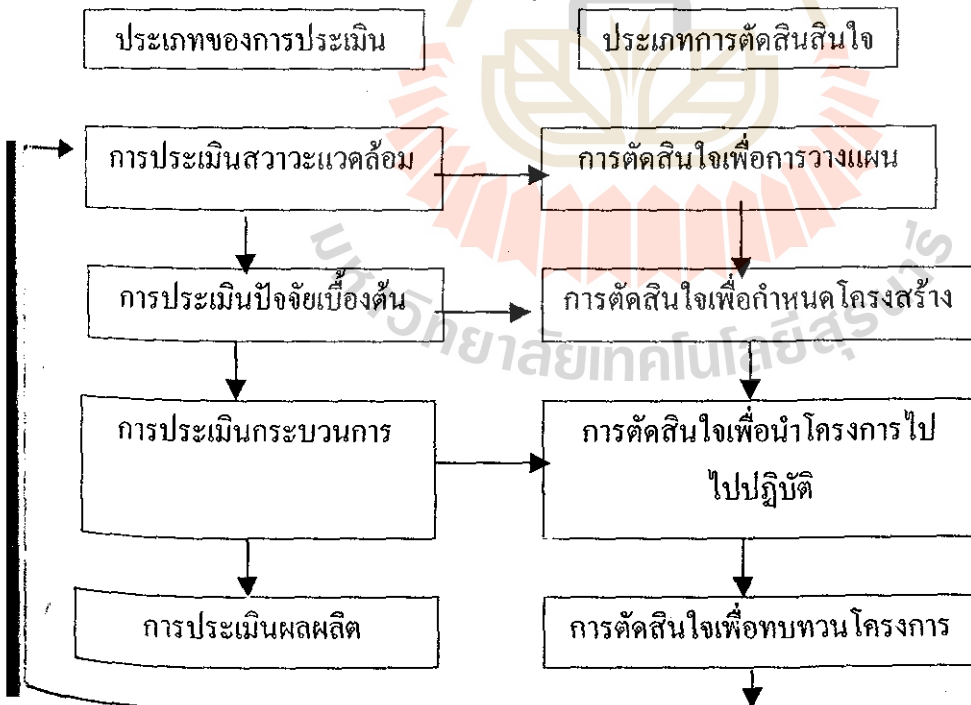
2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพัฒนาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับตารางการตัดสินใจดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2545, หน้า 89-91)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ และประยุกต์ความรู้ที่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำการวิจัยติดตาม ประเมินโครงการตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง ส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการจัดเก็บข้อมูลตามแบบ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลและนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

(คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการ, พ.ศ.2545, หน้า 35)

9. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้ กล่าวการบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามการแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชีวิต การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวทางพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 24 ได้ กล่าวถึงความคืบหน้าของนโยบายการกระจายรายได้สู่ชุมชนชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลได้ดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว

97% นอกจากนี้คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วว่า มีแนวโน้มหนี้สูงมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวชนบทใช้เงินกู้สำหรับการลงทุนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับการคาดการณ์ว่าบัณฑิตกองทุนสมัครตามเป้าหมาย เมื่อวันที่ 31 มกราคม นายถนอม อินทรกำเนิด เลขธิการ สภาสถาบันราชภัฏ (สจรภ) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะอนุกรรมการติดตามและประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มีบัณฑิตในโครงการรวมทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000 หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคมที่ผ่านมา คาดว่าจะมีผู้เข้ามาสมัครรวมแล้วใกล้เคียงกับยอดรับเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือชุดวิชาการวิจัยชุมชน การจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผนพัฒนา และสารนิพนธ์ จะแล้วเสร็จและส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมนี้แม้หนังสือดังกล่าวจะไปช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

สัมพันธ์ เศรษฐกิจ, มติชนรายวัน (2545) หน้า 6 การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพ การก่อนนโยบายเชิงเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้าน บาทจากรากฐานทฤษฎีพึ่งพารัฐโดยอำนาจรัฐทางการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งเข้าไปเป็นตัวระบอบประชาธิปไตย ได้ใช้อำนาจจัดสรรทรัพยากรงบประมาณเหวี่ยงกระจายไปทั่วทุกหย่อมหญ้าที่มีความพร้อม ภายใต้ระเบียบกองทุนฯแห่งชาติที่ร่างขึ้นและประกาศใช้โดยไม่ผ่านการระดมความคิดเห็นจากภาคประชาชนทั้ง ๆ ที่มีผลกระทบทุกหัวระแหง (ในอนาคตเมื่อทำเป็นพระราชบัญญัติกองทุนฯแห่งชาติ น่าจะได้มีการทำประชาพิจารณ์อย่างจริงจังด้วย) ระเบียบกองทุนฯแห่งชาติ และคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติจึงเป็นระบบใหญ่ที่มีระเบียบหมู่บ้านและชุมชน มีคณะอนุกรรมการกองทุนฯ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน 9-15 คน เป็นระบบโครงสร้างย่อยที่จะต้องปฏิบัติตามระบบใหญ่ในลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่ไม่อาจปฏิเสธได้ภายใต้ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ในการดำเนินนโยบายในเรื่องนี้

การผสมผสานทางแนวคิดทฤษฎียังมีการนำแนวคิดประชาสังคม (Civil Society) ในลักษณะ 4 ประสาน อันได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน / NGOs นักวิชาการและผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนฯ ภายใต้ชื่อ “ประชารัฐ” อันหมายถึงความร่วมมือระหว่างประชาชนกับข้าราชการกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน แค่นั้นยังไม่พอ กองทุนฯ ยังนำแนวคิดบทบาทหญิง-ชาย (Gender) เข้าไปแจมด้วยเชื่อว่า คุณสมบัติที่ดีของผู้หญิงในเรื่องความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ละเอียด

ก่อน รับผิดชอบสูง มีความเห็นอกเห็นใจผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ จะช่วยทำให้กองทุน บรรลุเป้าหมายได้ จึงได้มีการกำหนดผู้หญิงกึ่งหนึ่งเข้าไปเป็นคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน/ชุมชนตกลงภายใต้ นโยบายเรื่องเดียวได้ใช้แนวคิดทฤษฎีถึง 4 อย่าง อัน ได้แก่ ทฤษฎีพึ่งพา ทฤษฎีโครง สร้างหน้าที่ แนวคิดประชาสังคมและแนวคิดหญิง-ชาย ข้อวิพากษ์ (แปลว่า ข้อดีข้อไม่ดี เสนอทางเลือก) ต่อการกำหนดนโยบายในลักษณะเช่นนี้ มีดังนี้คือ

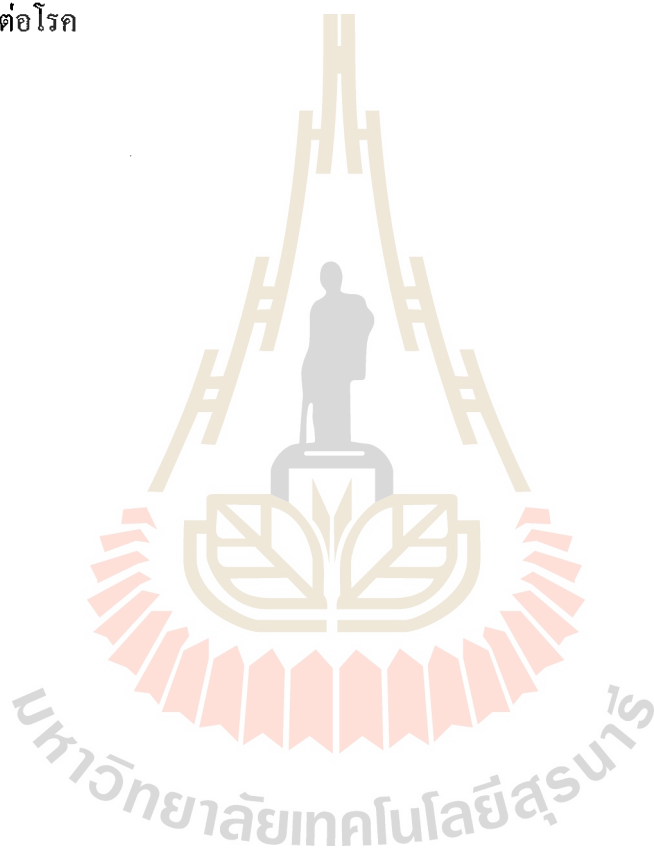
1) การทำให้ภาคประชาชนพึ่งพารัฐบาล โดยรัฐบาลทำหน้าที่อุปถัมภ์ประชาชน ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองไม่ได้ (การพึ่งพาตนเองหมายถึงการตรวจสอบทรัพยากรของตนเองว่ามีส่วนใดขาดแคลน ส่วนใดพอเพียงแล้วส่วนที่ขาดจึงจะระดมหรือประสานทรัพยากรจากส่วนอื่น ๆ เพิ่มเติม ไม่ได้หมายถึงไม่พึ่งใครเลย) ด้วยเหตุนี้ประชาชนไทยจะมีบุคลิกภาพที่หวังความช่วยเหลือจากภาครัฐอยู่ตลอดไป เงินทุนเป็นปัจจัย / เครื่องมือเดียว ที่ไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนต้องใช้ “ความรู้และการบริหารจัดการที่โปร่งใส” ควบคู่กันไปด้วย

2) การทำงานภายใต้ระบบระเบียบและกลไกของราชการ ที่ยึดกุม “หน่วยเหนือ” มากกว่าปัญหาความเดือดร้อน และแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ทำให้หน่วยสนับสนุนกองทุนฯ พากันยึดระเบียบกองทุนฯอย่างเหนียวแน่นมากเกินไป ขณะที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เจกเช่น ต้องประชุมสมาชิกได้ 3 ใน 4 ซึ่งหมู่บ้าน /ชุมชน โดยทั่วไป (ยกเว้นพื้นที่ที่มีความสามัคคีกันมาก ๆ และมีจำนวนคนน้อย) ทำไม่ได้ในทางปฏิบัติจึงมีการล่ำรายซื้อว่าเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ผ่านระเบียบนี้ไปได้ อันนี้เท่ากับสอนให้ผู้คนของเราจักทำธุรกรรมแบบตามหลักฐานแต่ไม่ถูกต้อง และเป็นพื้นฐานการคอร์รัปชันในลักษณะ โบนัสถูกต้องแต่ผิดจริยธรรม หรือระเบียบการใช้เงินคืนภายใน 1 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับพื้นที่ชนบทภาคใต้ แต่อาจสอดคล้องกับชุมชนเมืองที่หากินรายวัน ระเบียบนี้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเกษตร ขณะนี้กำลังมีการร้องขอความเปลี่ยนแปลงให้ขยายระยะเวลาเป็น 1-5 ปี เพื่อหายใจ ได้มากขึ้นและจะเป็นการช่วยเหลือประชาชนจริงๆ ไม่ใช่ช่วยเพื่อให้พวกเขาจมลง ทุกหมู่บ้านจึงเขียนจดหมาย 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 ถึงนายกรัฐมนตรี ฯพลฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ฉบับที่ 2 ถึงประธานคณะกรรมการกองทุนฯ แห่งชาติ ฯพลฯ รองนายกรัฐมนตรี นายสุวิทย์ คุณกิตติ ฉบับที่ 3 ถึงสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือทุกแห่ง ได้ยั้งดี เพื่อเรียกร้องให้แก้ไขระเบียบข้อ 35 ที่กำหนดการใช้เงินเดือนและดอกเบี้ยไม่เกิน 1 ปี ให้ขยายระยะเวลาเป็น 1-5 ปี อย่างน้อย 3 ปีก็ยังดี ไม่เช่นนั้นประชาชนจะไม่เหลืออะไรเลย

3) การมีหญิงชายในสัดส่วนกรรมการที่ใกล้เคียงเป็นบทพิสูจน์ในสังคมไทย ว่าผู้หญิงจะขึ้นเคียงบ่าเคียงไหล่ในการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้โปร่งใสได้อย่างไร เรื่องนี้สมควรมีการศึกษาวิจัยทั้งกองทุนฯ ที่มีผู้หญิงเป็นประธานบริหารฯ เปรียบเทียบกับผู้ชายและประสิทธิผลของแนวคิดนี้

ว่าสอดคล้องกับชนบทไทยหรือไม่? อย่างไร ? เพื่อยืนยันสมมติฐานว่า ผู้หญิงจะช่วยฟื้นฟูความดีงาม
ขึ้นมาได้

4) ความเชื่อโยงนโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตั้งแต่การพัทหนี้
เกษตรกร เพื่อฟื้นฟูสภาพชีวิตและการทำมาหากิน เป็นหน้าที่หลักของธนาคารการเกษตรและ
สหกรณ์ (ธ.ก.ส.) แต่ปรากฏว่า เกษตรกร ไม่มีแผนฟื้นฟูฯ และไม่รู้ว่าจะเงินที่ไม่ชำระ ธ.ก.ส. อยู่ที่
ไหน เกษตรกรกลุ่มนี้น่าจะไปเชื่อมโยงกับการกู้เงิน 20,000 บาท จากกองทุนฯ 1 ล้านบาท เพื่อฟื้นฟู
ชีวิตให้มีรายได้มาหล่อเลี้ยงชีวิตระยะยาวและใช้หนี้ด้วยการทำ 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล และเมื่อเจ็บ
ป่วยรักษา 30 บาท ต่อโรค

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการที่เป็นระบบเพื่อที่การประเมินจะได้บรรลุเป้าหมายของการประเมินได้อย่างดี จำเป็นต้องได้รับข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ดังนั้นการประเมินโครงการจะต้องมีวิธีการประเมินโครงการที่ดี เพื่อให้ได้รับข้อมูลในการนำมาปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการของโครงการโดยมีรูปแบบการประเมินและเครื่องมือรวมทั้งประชากรกลุ่มตัวและมีการนำตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการพร้อมทั้งการนำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการมาใช้เพื่อที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งใช้รูปแบบการประเมินแบบ “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Modal) และมีการกำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของ หมู่บ้านทะเล ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้)

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบของกองทุนหมู่บ้าน

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุน และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้น ในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากร (Population) ในการประเมิน หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาประเมิน เป็นบุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งมีลักษณะที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการประเมินมีลักษณะประเภทของประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่สามารถแจงนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด สามารถกำหนดขอบเขตของประชากรให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลา และงบประมาณ ซึ่งในการประเมินครั้งนี้จำกัดขอบเขตเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะทำให้การสำรวจข้อมูลมีทิศทางที่ชัดเจน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการประเมิน หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษาประเมิน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วย กลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร และขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

กลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้ศึกษาเลือกที่จะนำมาใช้ในการประเมินในครั้งนี้ คือ เลือกกลุ่มแบบเจาะจงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างของบ้านทะเล ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	12 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	272 คน
1) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	99 คน
2) สมาชิกผู้ไม่กู้เงิน	จำนวน	173 คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน	จำนวน	1,017 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอ เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้น จะใช้ CIPP Model มาเป็นหลักของประกอบเพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัด ซึ่งแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูป “ซิพพีโมเดล”

ตัวแปร หมายถึง ประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลได้ค่าที่แปรไปสำหรับให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชากรนั้น ๆ

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้อง

ศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้นจะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรในการวิจัยโครงการตามหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B การกำหนดตัวชี้วัด เพื่อที่จะทำการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หนึ่งไปตามรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 ระบบ ดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบ สมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุน เป็นหน่วยระบบพ่วง

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึง หนึ่งไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ
ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1. บริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) ความเดือนร้อนและความเปราะบางของประชาชน
- 6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

7) ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

4) ด้านวัฒนธรรม

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วย A นี้ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้รู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอู้
 - 2.6 อื่น ๆ เช่นนักศึกษา บัณฑิต และทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้รู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
 - 3.6 อื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 1) จำนวนผู้รู้
 - 2) ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่
 - 1) จำนวนผู้รู้ที่ได้
 - 2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 3) การขยายกิจการของผู้รู้
 - 4) การเกิดกิจกรรมใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- 1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งจะเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
- 2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ
- 3) หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล
- 4) หนี้ยูนอกระบบของผู้ดูแล
- 5) อาชีพหลักของผู้ดูแล
- 6) รายได้ของครอบครัว
- 7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) เงินที่กู้มาได้
- 2) เงินอื่น ๆ
- 3) สถานที่และวัตถุดิบ
- 4) เทคนิควิธีทำงาน
- 5) กำลังทำงาน
- 6) อื่น ๆ นักศึกษาผ่านงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) การทำกิจการถูกวิธี

- 2) การหาตลาดที่ดี
 - 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 4) การทำบัญชี
 - 5) การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 1) รายได้เป็นเงิน
- 2) ผู้ที่ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 1) ผู้ที่ได้ขยายกิจการ
- 2) ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วย

ตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

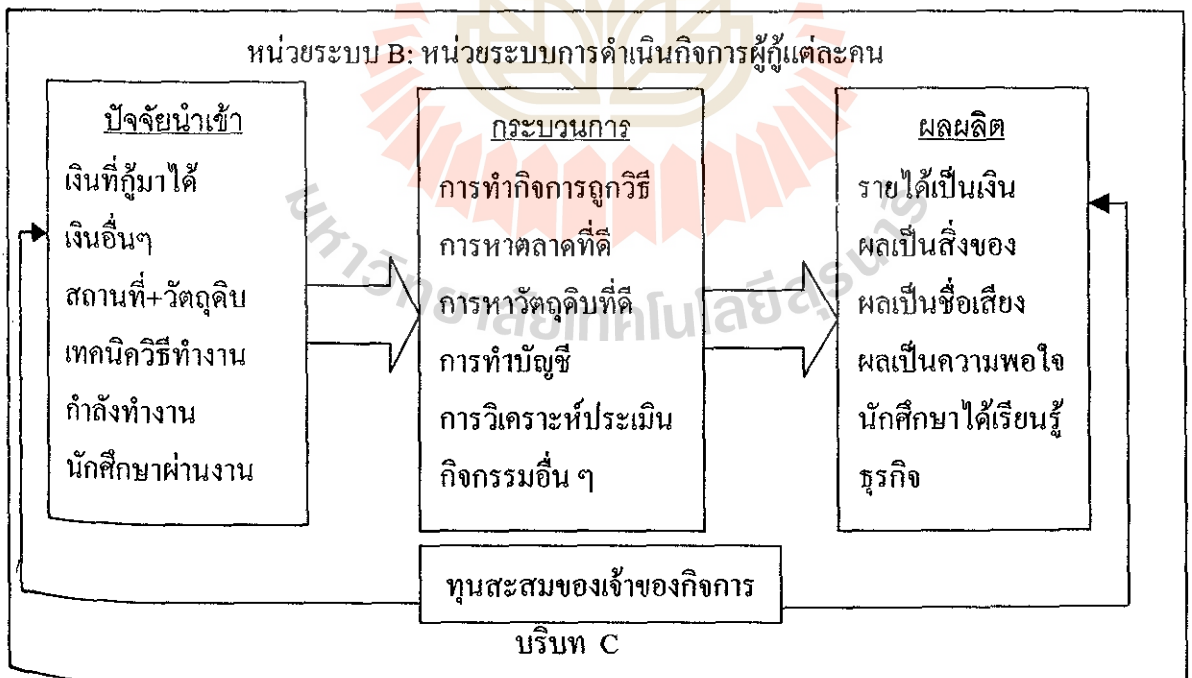
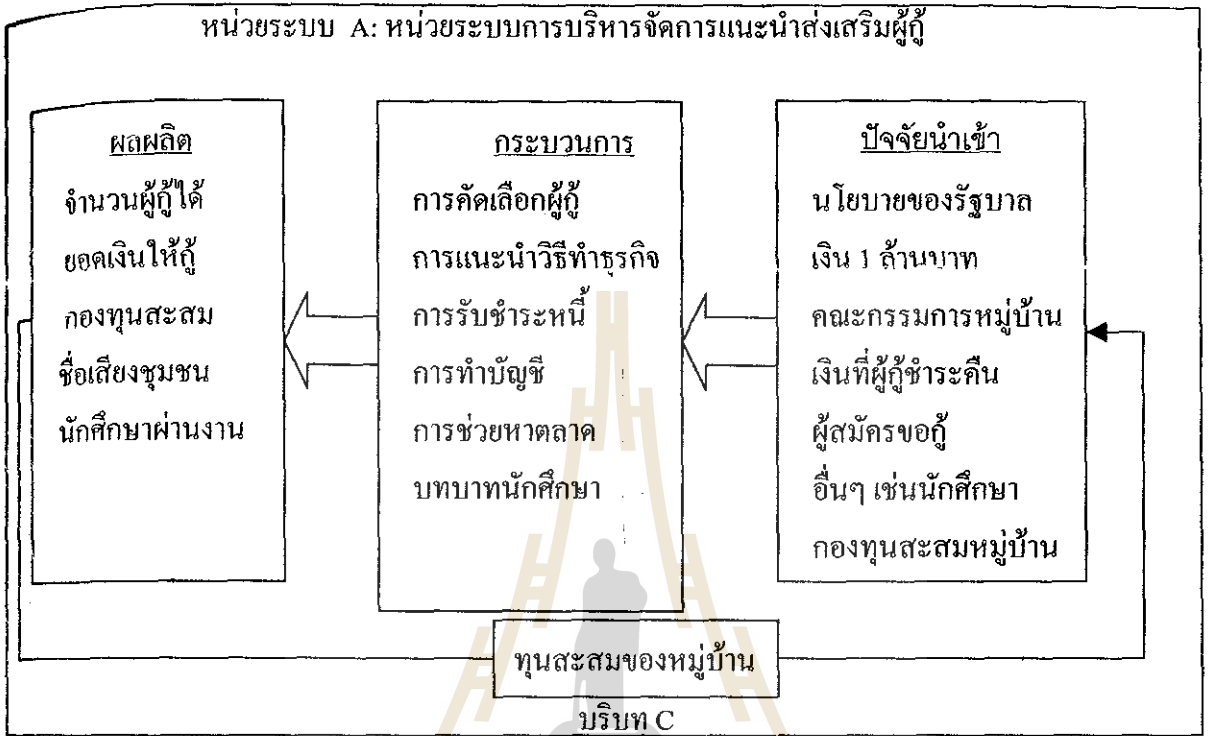
- 1) ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง
- 2) ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองอย่างยั่งยืน
- 3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน
- 4) อื่น ๆ นักศึกษาได้เรียนรู้จักธุรกิจ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ที่ได้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบผลสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B ประสบความสำเร็จด้วย

รูปแบบซัพพลายโมเดล ที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล ดังจะแสดงตามแผนภูมิข้างล่างนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทะเล

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ และเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม ดังนี้

4.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลในเชิงลึกเป็นแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดข้อคำถามไว้อย่างชัดเจนและแบบสัมภาษณ์แบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) แบบเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้าน (ปร.1)
- 2) แบบสำรวจการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านรายเดือน (ปร.4)
- 3) แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ปร.11)
- 4) แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเนื่องจากผู้ศึกษาต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม

การสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดคำถามไว้แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงคำถามได้ตามสถานการณ์ เช่น แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ปร.9)

4.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นรายการข้อคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ฯลฯ แบบสอบถาม ใช้แบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน (ปร.2)
- 2) แบบสำรวจความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน (ปร.3)
- 3) แบบค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนะของประชาชน (ปร.7)

4.3 การสังเกต (Observation) และการบันทึก เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคล กลุ่มบุคคล โดยจะบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

- 1) การสังเกตที่มีส่วนร่วม เป็นแบบสังเกตที่สร้างอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้ เช่น การร่วมกันในการทำกิจกรรมในหมู่บ้าน (การประชุมผู้กู้)
- 2) การสังเกตที่ไม่มีส่วนร่วม เป็นแบบสังเกตที่กำหนดประเด็นหลักที่สังเกตโดยไม่มีรายละเอียด ซึ่งจะทำให้การบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ

4.4 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ใช้แบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) แบบบันทึกผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน (ปร.5)
- 2) แบบบันทึกผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน (ปร.6)
- 3) แบบรายงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปร.8)
- 4) แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (ปร.10)

5) แบบการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (บร.12)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน และมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลข และเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการเก็บรวบรวมที่หลากหลายที่จะนำมาพิจารณาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการมีดังนี้

5.1 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านเพื่อต้องการที่จะนำข้อมูลมาจัดทำ บร.ต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกรายการณีของ บร.11 ว่าชาวบ้านนำเงินที่กู้ไปจากกองทุนนั้นนำไปทำตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และเงินที่ได้จากกองทุนเพียงพอในการทำกิจการที่จะลงทุนหรือไม่และถ้าเงินไม่พอชาวบ้านที่กู้ไปแล้วทำอย่างไร และมีอุปสรรคและปัญหาอะไรในการทำกิจการหรือการประกอบอาชีพอย่างไร

5.2 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์นำแบบสอบถามไปแจกให้กับชาวบ้านเพื่อแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากการทำ บร.1 เพื่อที่ต้องการทราบรายละเอียดให้ครบถ้วน และบร.2 ที่ต้องนำมาสรุปความเข้มแข็งของหมู่บ้านเองว่าชาวบ้าน มีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆอย่างไร เช่น ท่านคิดว่าผู้นำของท่านเป็นผู้มีความยุติธรรม หมู่บ้านของท่านมีความสามัคคีกัน มาก - น้อย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้จากการขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้ตอบแบบสอบถามทั้งนั้นจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่ใจชาวบ้านคิดอยู่ในใจ

5.3 การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน เช่นการจัดเวทีชาวบ้าน การจัดทำแผนแม่บท การประชุมกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมายหลายๆ คน มาร่วมแสดงความคิดเห็น และทำการจดบันทึกจากเหตุการณ์ที่สังเกตได้นั้นและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำการเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล

แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล แล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณ โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข เช่น ข้อมูลใน บร.2 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ ประวัติหมู่บ้าน บริบทชุมชน ทศนะคติความเข้าใจที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง เวทีกลุ่มอาชีพของผู้กู้ วิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน เวทีการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาสรุป เช่น บร.3 บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านทะเลในครั้งนี้จะวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินกองทุน โดยตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องออก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนหมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพโมเดล (CIPP Model) และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำ ประกอบไปด้วยผลการประเมินบริบทชุมชนและผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและผลการทดลองวิธีใหม่ของผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ มานำเสนอผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ และผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พร้อมทั้งสรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในครั้งนี้

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ทำสารนิพนธ์ไม่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูล และผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับ

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจน (poverty line) พบว่าความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนมีร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบทำให้สัดส่วนคนจนกลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 อย่างไรก็ตามปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.6 ล้านคน ในปี 2544 ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนคนจนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาได้ลดลง 1.3 ล้านคน โดยมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวโน้มภาวะความยากจนในประเทศไทยปี 2531-2544

ปี	เส้นความยากจน (บาท/คน/เดือน)	สัดส่วน คนจน (%)	จำนวน คนจน (ล้านคน)	สัดส่วนคนจนจำแนกตามภูมิภาค				
				กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	กทม./ ปริมณฑล
2531	473	32.6	17.9	26.6	32.0	48.4	32.5	6.1
2535	600	23.2	13.5	13.3	22.6	39.9	19.7	3.5
2539	737	11.4	6.8	6.3	11.2	19.4	11.5	0.6
2541	878	13.0	7.9	7.0	9.1	23.2	14.8	0.6
2542	886	15.9	9.9	6.8	10.6	30.8	15.7	0.2
2543	882	14.2	8.9	5.4	12.2	28.1	11.0	0.4
2544	916	13.0	8.2	4.6	10.6	24.5	13.5	0.8

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประมวลผลโดยสำนักงานติดตามผลการพัฒนา

เมื่อพิจารณาภาวะความยากจนจำแนกเป็นภาคในปี 2543 แล้วปรากฏว่าจำนวนคนจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรืออีสาน มีสัดส่วนประชากรยากจนสูงสุดเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศ โดยคนอีสานเฉลี่ยทุกหนึ่งในสามคนมีฐานะยากจน ในขณะที่ภาคเหนือและภาคใต้มีคนจนเฉลี่ยประมาณหนึ่งในสิบของประชากรในแต่ละภูมิภาค โดยกรุงเทพและเขตปริมณฑลมีสัดส่วนคนจนต่อประชากรต่ำที่สุดคือน้อยกว่าหนึ่งในร้อยคน ทั้งนี้ภาวะความยากจนในประเทศไทยตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมาดังแสดงในตารางที่ 1 มีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาภาวะความยากจนรายภาคแล้วพบว่าในขณะที่สัดส่วนในปี 2544 ของภาคอื่นๆ ลดลง คนจนในภาคใต้และในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดของวิธีการสุ่มสำรวจซึ่งมิได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างเดิมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถจำแนกปัญหาความยากจนชั่วคราวชั่วคราว (transient poverty) กับปัญหาความยากจนเรื้อรังได้ (chronic poverty) อย่างไรก็ตามปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจของไทยเริ่มฟื้นตัวแล้ว และสัดส่วนคนจนก็เริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีโครงการที่สำคัญ 5 โครงการ รวมทั้งภาครัฐมีแผนงาน/โครงการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือคนจน ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนเองยังมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยเหลือคนจน ดังนั้นจึงคาดหมายได้ว่าแนวโน้มความยากจนของประเทศไทยจะลดลง และอาจบรรลุตามเป้าหมายแผนฯ 9 ที่กำหนดไว้ว่าในปี 2549 สัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากร (อ้างอิง มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 8-14 กรกฎาคม 2544 ปีที่ 22)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิกฤตการณ์ทางการเงินและภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำตั้งแต่ปี 2540 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยจำนวนมาก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงได้ทุ่มงบประมาณสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจกว่า 2,000 ล้านบาท โดยความร่วมมือกับ 8 สถาบัน ได้แก่

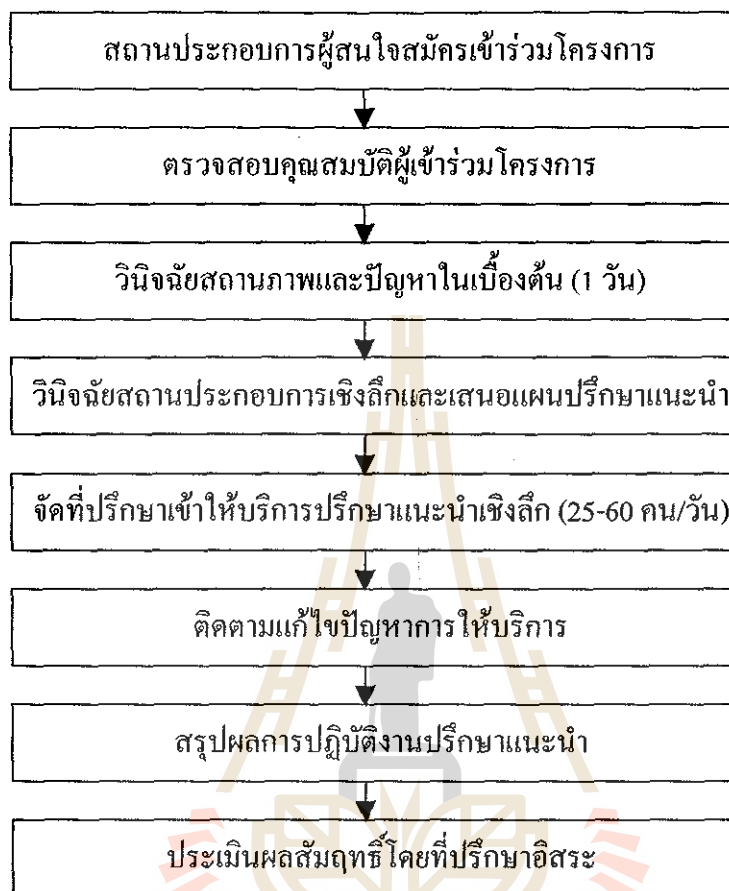
- 1) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ
- 2) สถาบันไทย-เยอรมัน
- 3) สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- 4) สถาบันยานยนต์
- 5) สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
- 6) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 7) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 8) สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น)

ร่วมกันจัดโครงการภายใต้ชื่อ “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” (Invigorating Thai Business : ITB) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและดำเนินงานพลิกฟื้นธุรกิจให้สามารถดำเนินกิจการและรักษาสภาพการจ้างงานไว้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยกระดับขีดความสามารถของกิจการให้พร้อมแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลกและในระดับสากล

(รายงานพิเศษ อัดฉีด SMEs หวังฟื้นเศรษฐกิจผ่าน โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย, 2545)

การดำเนินงานภายใต้โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทยจะมีระยะเวลาเพียง 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2545 ซึ่งธุรกิจจะได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ ช่วยชี้แนะและดูแลปรับปรุงแก้ไขกิจการทั้งด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการหรือการเงิน ดังมีขั้นตอนแสดงในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินโครงการชุมชนชีวิตธุรกิจไทย

ที่มา : รายงานพิเศษเรื่องอัตคัด SMEs หวังฟื้นเศรษฐกิจผ่าน โครงการชุมชนชีวิตธุรกิจไทย วารสารข่าวการเงินธนาคาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 237 มกราคม 2545

จากโครงการดังกล่าวผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์ คือ

- 1) ทราบข้อมูลสถานะอุตสาหกรรมและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
- 2) ทราบสถานะปัจจุบันและจุดอ่อน จุดแข็งของโรงงาน
- 3) ทราบปัญหาในเชิงลึกและข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข
- 4) สามารถกำหนดเป้าหมายการรับบริการปรึกษาแนะนำ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของไทยในปี 2544 สามารถสรุปได้คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและการฟื้นตัวของญี่ปุ่น เศรษฐกิจสหรัฐมีการขยายตัวประมาณ 3.0-3.5% ลดลงจากการประมาณการ 5.0% ในปี 2543 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็เผชิญกับปัญหาธนาคารกลางของญี่ปุ่นเอง

ซึ่งทำให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลงในขณะนี้ และนโยบายการลดอัตราภาษีของสหรัฐ จึงมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของอเมริกา ดังนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบระลอกตัวตามอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การส่งออกของไทยจะมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมาก

ความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ แม้ว่า ณ วันสิ้นปี 2543 ระบบธนาคารไทยคงจะมีสัดส่วนเงินกองทุนเกิน 11% รวมทั้งสามารถทำสำรองได้ไม่ต่ำกว่า 100% แต่ถ้าหากหนี้ตักชั้นมีมากขึ้น หรือมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันลดลงหรือระบบธนาคารไทยต้องรับรู้การสูญเสียในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารดีบีเอส ในขณะเดียวกันแนวโน้มการระลอกตัวของเศรษฐกิจในปีหน้า จะทำให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) ที่กีดกันการดำเนินการของธนาคารไทยยังอยู่ในระบบ ดังนั้นการเพิ่มทุนจึงยังคงเป็นความจำเป็นของธนาคารไทย

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศ น่าจะทำให้เงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และมีความผันผวน โดยอาจจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบขึ้นอยู่กับแนวโน้มในการจัดตั้งรัฐบาล โดยเฉพาะในการระดมเศรษฐกิจชุดใหม่ ทั้งนี้คาดการณ์ว่าโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทมีค่าเท่ากับ 43.50 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ในขณะที่อาจจะมี ความผันผวนมากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ ความเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44-45 บาทได้ อย่างไรก็ตามคาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก จนทำให้มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสถานะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน การที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เกิดจากมนุษย์เป็นตัวการสำคัญ ตัว และโรคระบาดต่าง ๆ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ อาจสรุปผลการสภาวะแวดล้อมภายในประเทศได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539 - 2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2540
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างออกซิเจนละลายในน้ำ (มิลลิกรัม / ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
บีโอดี (มิลลิกรัม / ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย (mpn/100 มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,000

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3 แสดงพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.037	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.75	8.54
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 4. แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำงานเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	33.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
รวม (%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย ซึ่งให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่

พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่ช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าการใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55 – 56 % และในอีก 5 ปีข้างหน้า (งบประมาณ 2544 – 2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท

และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน เช่นการเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุล และการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 – 2549 ประมาณ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ซึ่งไม่ใช่วงเงินมากนัก ในช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงจะต้องเผชิญกับรอบข้อจำกัดทางการคลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลังดังกล่าวของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้งบริษัททรัพย์สินเพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อเป็นการยืดเวลาและปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการ ให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขั้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่องหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเงินดังกล่าวย่อมจะทำให้การขยายสินเชื่อใหม่จะยังคงเป็นไปได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาท ในขณะนี้ก็ตาม โดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท อาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

- 1) ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
- 2) การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจาก คน ไม่ใช่ มาจากเงิน เพราะเงินบางครั้งก็ทำให้คนทะเลาะและทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
- 3) กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝาก ก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้
- 4) ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน

มากนัก

5) ชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจะจบแค่ ป.4 ทำให้ไม่ค่อยมีความรู้

ไม่มีสิ่งพวกนี้ทำให้ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร

6) ความสามัคคีปรองดอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางชุมชนก็
7) การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐบาล ก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีความเจริญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น

8) หมู่บ้านบางแห่งของประเทศยังไม่มี ความเจริญเข้าไปภายในหมู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล เป็นต้น

ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบท ส่วนใหญ่มาจากการที่คนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีความสามัคคีกัน และบางหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐบาลเท่าที่ควร ทำให้เสียโอกาสที่จะทำให้อัตนของตนเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม คอยจะฉกฉวยผลประโยชน์ต่างๆ ให้กับตัวเอง

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

- 1) ค่านิยมการใช้สินค้าที่มียี่ห้อจากต่างประเทศ
- 2) ค่านิยมในการแต่งตัวเลียนแบบต่างประเทศ หลงใหลวัฒนธรรม ประเพณี

ไทยอันดิงาม

- 3) การใช้ชีวิตที่มีอิสระแบบต่างประเทศซึ่งขัดกับวัฒนธรรมประเพณีของไทย

ในปัจจุบันนี้ กระแสนิยมของสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทางด้านวัฒนธรรม เช่นการแต่งกายที่วัยรุ่นมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่นประเทศญี่ปุ่น ตะวันตก ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทองของวัยรุ่นและของประชาชน ทำให้ประชาชนบางกลุ่มล้มค่านิยมของไทยแบบเก่า ๆ ไปแล้ว และทางด้านสินค้าจากต่างชาติที่เข้ามาในไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มมีนมมา สินค้าต่างประเทศ และที่นิยมมากที่สุดคืออาหารฟาสฟู๊ดส์ ซึ่งผลิตภัณฑ์พวกนี้ในปีหนึ่ง ๆ ประชาชนภายในประเทศนิยมรับประทานมาก แต่เป็นอาหารที่มีผลให้อ้วนได้ง่ายและถ้าทานอาหารจำพวกนี้แต่อย่างเดียวก็นจะทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารไม่ครบทั้ง 5 หมู่ มีหน้าซำที่ให้อ้วนเพราะได้รับสารอาหารจำพวกโปรตีนและไขมันมากเกินไป และมีราคาแพงทำให้เงินไหลออกนอกประเทศจำนวนหลายหมื่นบาท และไทยต้องเสียดุลการค้าทุกปี

ดังนั้นชาวไทยควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย สินค้าควรซื้อสินค้าไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิดให้เลือก ไม่ว่าจะเป็ผลไม้ต่าง ๆ อาหารไทย

สินค้าพื้นบ้านของไทย และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทย ก็จะทำให้ประเทศมีความเจริญและทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศมากขึ้น

จากการประเมินบริบทประเทศ ซึ่งมีผลที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม เช่น ความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ความเดือดร้อนและเป็นหนี้สินของประชากร บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบถึงระดับหมู่บ้าน (บ้านทะเล) ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานต่างถิ่น ซึ่งเป็นแรงงานที่ขาดคุณภาพ (คุณภาพต่ำ) แล้วเกิดปัญหาการเลิกจ้างตามมา ทำให้ต้องย้ายถิ่นกลับมาท้องถิ่นของตนเอง และเกิดการว่างงาน จึงต้องอาชีพใหม่ทำ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านทะเล ก่อนที่จะมาเป็นตำบลเสมาในปัจจุบัน นั้นอำเภอสูงเนิน ในสมัยก่อนหน้านี้เป็นเมืองเมืองหนึ่งที่ตั้งขึ้นตรงกับอำเภอสันติเยะ ต่อมาใน พ.ศ. 2423 ตำบลสูงเนินก็ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอสูงเนิน และได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นตำบลในปัจจุบัน และตำบลเสมาก็ได้ตั้งชื่อตามเมืองเก่า ชื่อของหมู่บ้านทะเลก็ได้ตั้งชื่อตามบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่อยู่หมู่บ้าน ซึ่งจากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้าน ได้เล่าว่าสาเหตุที่เรียกชื่อว่า “บ้านทะเล” เพราะในสมัยก่อน (สมัยทวารวดี) ในการสร้างกำแพงเมืองเสมา ได้มีการขุดเอาดินจากบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านแห่งนี้ไปทำให้บริเวณที่ขุด กลายเป็นคลองน้ำที่ใหญ่ลึกมากและน้ำก็ไม่มีวันแห้ง จึงเรียกหมู่บ้านนี้ตามพื้นน้ำคือบ้านทะเล และบ่อน้ำดังกล่าวปัจจุบันจะอยู่ในบริเวณวัดบ้านทะเลทางทิศใต้ของหมู่บ้านทะเล ซึ่งจะอยู่ติดกับหมู่บ้านหินตั้ง

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพทั่วไปในปัจจุบันของหมู่บ้านทะเล มีสภาพความเป็นอยู่แบบกระจุกตัว ซึ่งจะอยู่รวมกันบริเวณกลางบ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรจำนวนมากแต่จะอยู่กันแบบแออัด

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านทะเล หมู่ที่ 4 มีจำนวนครัวเรือน 300 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 1,289 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 668 คน คิดเป็นร้อยละ 52 ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน เป็นเพศหญิง 621 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนประชากร ปี 2544

ประชากร	ปี 2544	คิดเป็นร้อยละ
1. เพศ (จำนวนประชากร)		
ชาย	668	52
หญิง	621	48
2. อายุ (จำนวนประชากร)		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	51	4
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	97	9
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	121	10
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	104	8
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	123	10
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	691	54
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	44	3
60 ปีขึ้นไป	28	2

ที่มาของข้อมูล : จากการสำรวจข้อมูล

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. ร้านขายของชำ จำนวนร้าน 20 ร้าน
2. โรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรง
3. แหล่งน้ำในหมู่บ้านที่สามารถใช้ได้ตลอดปี
 - คลองน้ำ จำนวน 1 แห่ง
 - บึง จำนวน 1 แห่ง
4. พื้นที่ภายในหมู่บ้าน ทั้งหมด 4,853 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตร 4,622 ไร่ ซึ่งประกอบอาชีพที่การเกษตร ดังนี้ ทำนา 1,974 ไร่, ปลูกข้าวโพด 1,900 ไร่, ทำไร่ 2,303 ไร่, พื้นที่ไม้ยืนต้น 305 ไร่, ทำสวนผลไม้ 134 ไร่, ปลูกพืชผัก 6 ไร่ และปลูกถั่วเขียว 320 ไร่
5. การตั้งถิ่นฐาน ของบ้านทะเลจะมีการสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยกันแบบกระจุกตัว จะอยู่ในบริเวณเดียวกันตามเครือข่าย และจะมีบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยที่จะกระจายตัวออกไปอยู่ตามพื้นที่ทางการเกษตร

6. แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

1) คลองชลประทาน จำนวน 1 แห่ง

2) บึงน้ำ จำนวน 1 แห่ง

ซึ่งสามารถใช้ได้ตลอดปี ทั้งการบริโภค และการทำการเกษตร คลองชลประทานเป็นคลองน้ำจากลำห้วยไผ่ ซึ่งไหลมาจากบ้านหินตั้ง ผ่านบ้านทะเลใน และบ้านทะเล ไปยังบ้านโป่ง

7. อาณาเขตติดต่อ

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภอสูงเนิน ห่างจากตัวอำเภอสูงเนินประมาณ 4 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทางทิศตะวันออก ติดกับ หมู่บ้านทะเลใน ตำบลเสมา

ทางทิศตะวันตก ติดกับ หมู่บ้านแก่นท้าว ตำบลเสมา

ทางทิศเหนือ ติดกับ หมู่บ้านโป่ง ตำบลเสมา

ทางทิศใต้ ติดกับ หมู่บ้านหินตั้งและหมู่บ้านทะเลใน ตำบลเสมา

8. การคมนาคม

หมู่บ้านทะเลมีถนนลาดยาง ของกรมโยธาธิการ กระทรวงคมนาคม ผ่านหมู่บ้าน และถนนคอนกรีตเป็นถนนภายในหมู่บ้าน

9. การศึกษา

หมู่บ้านทะเล มีสถานศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือโรงเรียนบ้านทะเล (เสมอประชาสรรค์) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ทำการสอนอยู่ในบริเวณเขต 3 หมู่บ้าน คือบ้านทะเล บ้านทะเลใน บ้านหินตั้ง และมีนักเรียนจากหมู่บ้านใกล้เคียงมีเรียนที่โรงเรียนนี้ด้วย โรงเรียนบ้านทะเลได้ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2497 มีครูทั้งสิ้น 11 คน เปิดสอนในระดับอนุบาล และประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะมีรายละเอียดดังนี้

ชั้นอนุบาล 1	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	32 คน
ชั้นอนุบาล 2	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	24 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	16 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	24 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	18 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	25 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	30 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	มี 1 ห้องเรียน	มีนักเรียน จำนวน	28 คน

และภายในบริเวณโรงเรียนก็ยังมีศูนย์เด็กเล็กที่เปิดสอนเด็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง มีครู
จำนวน 2 คน มีเด็กก่อนวัยเรียนจำนวน 42 คน

10. สาธารณูปโภค มีดังนี้

- 1) มีระบบไฟฟ้า ใช้จำนวน 300 คริวเรือน
- 2) มีระบบน้ำประปา ใช้จำนวน 300 คริวเรือน
- 3) ถนน ในบริเวณหมู่บ้านมีถนนคอนกรีตการเดินทางสะดวก
- 4) คลองชลประทาน จำนวน 1 แห่ง นำจากลำห้วยไผ่
- 5) ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 4 ตู้

11. สภาพพื้นดินของหมู่บ้านทะเลมีจำนวน 3 ชุดดิน ดังจะอธิบายได้ดังนี้

1) ชุดดินพาน เป็นชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนสีเทาแก่ กินล่างสีน้ำตาล
อ่อนหรือสีเทา มีจุดปะสีน้ำตาลและสีเหลืองและสีแดงตลอดชั้นดิน มักพบก้อนสารเคมี สะสมพวก
เหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่และในดินชั้นล่างลึก ๆ อาจจะมีก้อนปูนเกิดจากต้นกำเนิดพวก
ตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึกมีการระบายน้ำเร็วพบบริเวณพื้นที่ราบเรียบดินมีความอุดมสมบูรณ์ตาม
ธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

2) ชุดดินพิจิตร เนื้อดินจะเป็นดินเหนียว สีพื้นเป็นสีเทา หรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุด
ปะสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงตลอดชั้นดิน เกิดจากต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึก
ดินมีการระบายน้ำได้ค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิบัติการเป็น
กรดแก่ถึงด่างอ่อน มีค่าความเป็นกรด

3) ชุดดินจตุรัส เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อเป็นพวกดินเหนียว บางแห่งในดินชั้นในดินชั้น
ล่างมีก้อนปูนและเศษหินปะปนกันอยู่ด้วย สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีแดง เกิดความวัตถุต้นกำเนิดดิน
ตะกอนเนื้อดินละเอียดมีปูน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกปาน
กลาง มีการระบายน้ำดีปานกลาง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ในด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านถืออยู่ในเกณฑ์ดี เพราะชาวบ้านมีการศึกษาที่ดี หมู่บ้านทะเลมีระบบ
สาธารณูปโภค ได้แก่ไฟฟ้า น้ำประปาก็มีใช้ สภาพพื้นดินก็เหมาะแก่การเพาะปลูก อาชีพของ
ประชากรส่วนใหญ่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และทำงานเป็นลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรม และลูกจ้าง
ทั่วไป รายได้ของประชากรในหมู่บ้านยังมีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย เพราะผลผลิตทาง
เกษตรมีราคาตกต่ำ ทำให้เกิดผลขาดทุนจากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 6 แสดงรายได้ อาชีพ ที่ดินทำกิน

ลักษณะเศรษฐกิจ และการศึกษา	ปี 2544
1. รายได้ต่อปี (ครัวเรือน)	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	128
ตั้งแต่ 10,000 – 19,999 บาท	60
ตั้งแต่ 20,000 – 29,999 บาท	40
ตั้งแต่ 30,000 – 49,999 บาท	40
ตั้งแต่ 50,000 – 99,999 บาท	2
ตั้งแต่ 100,000 – 499,999 บาท	20
ตั้งแต่ 500,000 บาท	10
2. ค่าใช้จ่าย ต่อเดือน (ครัวเรือน)	
ต่ำกว่า 2,000 บาท	50
ตั้งแต่ 2,000 – 3,999 บาท	40
ตั้งแต่ 4,000 – 5,999 บาท	10
ตั้งแต่ 6,000 – 7,999 บาท	150
ตั้งแต่ 8,000 – 9,999 บาท	30
ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป	20
3. อาชีพ (ครัวเรือน)	
ทำนา	218
ค้าขาย	20
รับราชการ	9
ทำสวน	8
บริการซ่อมรถ	2
รับจ้าง จำแนกได้ดังนี้	
- รับจ้างทั่วไป	15
- รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม	28
4. ที่ดินสำหรับทำกินที่มีเป็นของตนเอง (ครัวเรือน)	
จำนวน 1 - 5 ไร่	95
6 - 10 ไร่	86
11 - 12 ไร่	78

21 - 50 ไร่	26
50 ไร่ขึ้นไป	15

ที่มาของข้อมูล : จากการสำรวจข้อมูล

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านทะเล เป็นวัฒนธรรมทางสังคมที่เชื่อเรื่องโชคลาง ภูตผี ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านจะอยู่กันแบบพี่น้อง ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีประเพณี “การลงแขก” ทำนา เกี่ยวข้าว นวดข้าว และยังรักษาวัฒนธรรมประเพณีนิยมทางศาสนา วันสำคัญ ๆ ของภาคอีสานไว้ได้เป็นอย่างดีหมู่บ้านทะเลก็มีประเพณีและวัฒนธรรมตามประเพณีของศาสนาพุทธ โดยทั่วไปดังจะจำแนกได้ดังนี้

1) เดือนอ้าย ประเพณีปีใหม่ ชาวบ้านทะเลจะร่วมกันไปตักบาตรที่วัด และรับศีลรับพร ตอนเย็นมีการเลี้ยงสังสรรค์ มีการจับฉลาก และแลกเปลี่ยนของขวัญ และมีการร้องรำทำเพลงกัน

2) เดือนสาม เทศน์มหาชาติ ชาวบ้านจะไปร่วมกันจัดกิจกรรมที่วัด ทำบุญฟังเทศน์เดือนห้า ทรุษสงกรานต์ รำเดือนห้า สงกรานต์และรำเดือนห้าเป็นประเพณีฟ้อนรำตามจังหวะของแคนเป็นการละเล่นพื้นบ้าน โดยจะมีฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ซึ่งจะร้องเป็นกลอนรำที่เป็นภาษาอีสาน

3) เดือนหก ประเพณีงานบวช เลี้ยงภูมิบ้านหรือศาลปู่ตา

4) เดือนเจ็ด ประเพณีทำบุญช่าชะมิและวิญญาณต่าง ๆ เป็นพิธีไล่เสนียดจัญไร เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้ร่วมพิธีและครอบครัว

5) เดือนแปด ประเพณีเข้าพรรษา จะมีการทำบุญตักบาตรถวายเทียนพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน

6) เดือนเก้า ทำนา เป็นประเพณีเกี่ยวกับการทำขวัญข้าว และการลงแขกดำนา

7) เดือนสิบ ประเพณีวันสารท

8) เดือนสิบเอ็ด ประเพณีวันออกพรรษา

9) เดือนสิบสอง ประเพณีลอยกระทง

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1) ลักษณะบางประการในการประกอบอาชีพ ส่วนมากประชาชนในหมู่บ้านจะมีอาชีพหลักคือการทำเกษตร รองลงก็เป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป และลูกจ้างประจำตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในปัจจุบันก็มีอีกอาชีพหนึ่งเกิดขึ้นคือรับจ้างเลี้ยงสัตว์โดยไปรับสัตว์มาจากบริษัทแล้วนำมาเลี้ยง โดยทางบริษัทจะจัดหาอาหารให้เพียงแต่ผู้เลี้ยงมีสถานที่เพียงพอต่อการ

เลี้ยงสัตว์ทำนึ่งเอง พอสัตว์โตพอที่จะขายได้บริษัทก็จะมารับซื้อคืนจากกลุ่มผู้เลี้ยง สัตว์ที่รับจ้างเลี้ยงได้แก่ ไก่ และล่าสุดคือรับจ้างเลี้ยงนกกกระจอกเทศ จะได้รับค่าจ้างเลี้ยงเป็นรายเดือน ซึ่งจะติดตามปริมาณการเลี้ยงนกกกระจอกเทศจำนวนกี่ตัว และขึ้นอยู่กับช่วงอายุของนกกกระจอกเทศที่เลี้ยงด้วย

2) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดีประชาชนในหมู่บ้านทะเล มีความเป็นอยู่แบบค้ำมือ หรือเครือญาติกัน เป็นหมู่บ้านที่เจียบสงบ มีความรักสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี ประชาชนมีความสนใจและเข้าใจในการตั้งกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ และช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย หลังจากที่มีการจัดตั้งกองทุนแล้วทำให้ประชาชนในชุมชนไม่ต้องไปประกอบอาชีพในที่ห่างไกลจากครอบครัว ครอบครัวของประชาชนมีความรักความอบอุ่น

3) ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็งหมู่บ้านทะเล ยังขาดแกนนำเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถทำให้ชุมชนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และช่วยให้ประชาชนสามารถรวมตัวกันประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ และเหตุที่สภาพเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนไม่มีเวลาที่จะมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนร่วมกันได้ และส่งผลถึงวัฒนธรรมบางอย่างก็จะหายไป การกระทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะเป็นแบบรีบเร่งเพราะต้องรีบไปประกอบอาชีพ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบของการบริหารจัดการและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจ ว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนมาให้ เพื่อเป็นเงินกองทุนของหมู่บ้าน โดยผู้ที่จะมีสิทธิ์ใช้เงินกองทุนนี้ได้ต้องเป็นคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเท่านั้น การบริหารจัดการเงินกองทุนจะให้ชาวบ้านร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาบริหารจัดการ ซึ่งเป็นเงินทุนนี้ถือเป็นเงินของชาวบ้านทุกคน ทั้งนี้กลุ่มที่มีความเข้าใจจะเป็นกลุ่มที่มีความสนใจติดตามข่าวสารและกลุ่มที่เข้าฟังเวทีประชุมชาวบ้านเป็นประจำ ส่วนกลุ่มที่ไม่เข้าใจจะเป็นกลุ่มที่ไม่เข้าประชุมหรือไม่ติดตามรับฟังข่าวสาร

2) เงิน 1 ล้านบาท ตามที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินกองทุนให้กับหมู่บ้านแล้ว ทางคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการกองทุน ได้ทำการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกในหมู่บ้านที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนและขอกู้เงิน โดยสมาชิกที่ขอกู้จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนอย่างเคร่งครัด เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคภายในหมู่บ้านอย่างแท้จริง สมาชิกกู้เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนมากนำไปค้าขาย และทำการเกษตรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำมาจัดสรรให้แก่สมาชิกผู้ด้อยรายละเอียคนี่

ตารางที่ 7 แสดงการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทะเล

ประเภทของการกู้	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		รวม	
	5 ก.พ. 2545		8 ก.พ. 2545		12 ก.พ. 2545		29 มี.ค. 2545			
	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท
เงิน	3	25,000	10	79,000	14	87,000	0	0	27	191,000
เงิน	0	0	0	0	4	53,000	0	0	4	53,000
เงินฝาก	7	105,000	2	30,000	1	15,000	0	0	10	150,000
เงินฝากออมทรัพย์	1	15,000	0	0	0	0	0	0	1	15,000
เงินโรงเรียนเลี้ยง	0	0	0	0	0	0	1	15,000	1	15,000
เงินฝากประเภท										
เงินฝากประจำ	1	15,000	0	0	0	0	0	0	1	15,000
เงินฝากออมทรัพย์	0	0	0	0	1	15,000	0	0	1	15,000
เงิน - ที่นา	1	4,000	5	41,000	12	102,000	0	0	18	147,000
เงิน - มาสวนผสม	1	8,000	0	0	0	0	0	0	1	8,000
เงินฝาก	0	0	0	0	4	44,000	0	0	4	44,000
เงินฝากประหลัง	0	0	0	0	1	15,000	0	0	1	15,000
เงินฝากออมทรัพย์	3	33,000	12	131,000	7	85,000	0	0	22	249,000
เงินฝาก	0	0	1	10,000	1	5,000	0	0	2	15,000
เงินฝาก	3	27,000	0	0	3	42,000	0	0	6	69,000
รวม	20	232,000	30	291,000	48	463,000	1	15,000	99	1,001,000

ที่มาของข้อมูล : สรุปมาจากแบบติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านทะเล

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะคัดเลือกจากชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมและมีการลงมติสำหรับผู้ที่ถูกเสนอชื่อในการเป็นคณะกรรมการ ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวแทนคอยประสานงานในกองทุน ทำให้การทำงานมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น การคัดเลือกคณะกรรมการจะคำนึงถึงความสามารถ มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเป็นผู้นำ และเป็นบุคคลที่ชาวบ้านนับหน้าถือตาทำให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินการบริหารไปอย่างเป็นระบบ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านยั่งยืนต่อไป

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เมื่อสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนไปแล้ว เมื่อถึงกำหนดชำระคืน ผู้กู้ให้นำเงินมาส่งที่คณะกรรมการที่รับผิดชอบ หรือผู้กู้ให้นำมาส่งที่ประธานกองทุนเป็นผู้ดูแล หรือผู้กู้นำไปส่งที่ธนาคาร โดยขอหนังสือรับรองจากประธานกองทุน เมื่อรับเงินชำระจากผู้กู้แล้ว คณะกรรมการจะนำเงินมารวมกันแล้วนำไปฝากธนาคารทันที โดยที่กองทุนจะไม่เก็บเงินไว้ที่ตั้ง หรือคณะกรรมการคนใดคนหนึ่ง

5) ผู้สมัครขอู้ ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเขียน โครงการ ยื่นต่อคณะกรรมการเมื่อคณะกรรมการอนุมัติ กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนของคณะกรรมการ คณะกรรมการกองทุนจะคัดเลือกผู้กู้ที่ขอกู้เงินตามกิจกรรมที่ระบุในข้อบังคับของกองทุน ขั้นตอนคัดเลือกพร้อมอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะพิจารณาผู้กู้โดยดูศักยภาพของผู้กู้หลายอย่างถึงจะให้กู้ได้ เพื่อดูว่าผู้กู้สามารถชำระเงินคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ จำนวนเงินก็จะพิจารณาให้ตามสภาพของโครงการ ผู้กู้ต้องเขียนโครงการที่สามารถเป็นไปได้ทางการตลาด และคุ้มค่าต่อการลงทุน คือคณะกรรมการจะดูพื้นฐานของผู้มาขอกู้ว่าถ้าสามารถชำระเงินคืนได้ก็จะอนุมัติให้ และจะต้องมีหลักทรัพย์และบุคคลค้ำประกัน

เมื่อพิจารณาให้กู้แล้วก็จะแจ้งผลการอนุมัติเงินให้สมาชิกผู้กู้ทราบ ต้องทำสัญญาเงินกู้พร้อมหลักประกันเงินกู้ ผู้กู้แต่ละรายกู้ได้ 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ถ้ารายใดกู้เกิน 50,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดสำหรับการอนุมัติรายนั้น ๆ และจะต้องชำระคืนเงินทั้งต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี ในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการออกเสียงเลือกตั้ง โดยสมาชิกแต่ละคนจะมีคะแนนเสียงคนละ 1 เสียง จนได้คณะกรรมการทั้งหมด 12 คน เป็นชาย 6 คน เป็นหญิง 6 คน ซึ่งจะดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนด 1 ปีจะมีการจับฉลากออกกึ่งหนึ่งและมีหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านทะเลใต้ตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2544 ต่อมาดำเนินการรับสมัครจนครบจำนวน 272 คน เป็นชาย 112 คน เป็นหญิง 160 คน รัฐบาลได้จัดสรรเงินทุนให้แก่กองทุน วันที่ 24 ธันวาคม 2544 กองทุนได้จัดสรรเงินทุนให้แก่สมาชิกผู้ทั้งสิ้น 99 ราย

จำนวนเงินที่จัดสรรให้กู้ไปแล้วทั้งสิ้น 998,000 บาท และเป็นส่วนของเงินออมทรัพย์สำรองอีก 3,000 บาท

เลขที่บัญชีธนาคารเงินกองทุนด้านบาท 06-4306-20-047653-6

เลขที่บัญชีธนาคารเงินสะสมกองทุน 06-4306-20-047651-8

กำหนดการจ่ายชำระหนี้งวดแรกในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งคาดการณ์ว่า จะมีการจ่ายชำระหนี้เงินกู้ทำสิ้นประมาณ 89 % ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด และอีกประมาณ 11 % ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมดจะไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ได้ เนื่องจากรายรับน้อยกว่ารายจ่ายของครอบครัว ซึ่งอาจจะมีการขอยืดเวลาการชำระหนี้ หรือกู้เงินจากที่อื่นมาจ่ายชำระหนี้ให้กองทุนหมู่บ้านทะเล

6) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านในช่วง 3-4 เดือนแรกยังไม่เข้ารูปเข้ารอยเท่าไร สาเหตุมาจากหลายประการ คือ คณะกรรมการที่รับผิดชอบในด้านการทำบัญชียังไม่มีความชำนาญด้านบัญชี ไม่เข้าใจในระบบบัญชีที่ทางรัฐบาลอบรมให้ เมื่อเริ่มเข้ารูปเข้ารอยรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงระบบบัญชีใหม่ ทำให้การจัดทำบัญชีในส่วนต่างๆ เป็นไปได้ช้า รวมถึงปัญหาด้านตัวคณะกรรมการที่รับผิดชอบด้านบัญชีไม่มีเวลาให้กับกองทุน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ของคณะกรรมการที่รับผิดชอบด้านบัญชีหลายครั้ง ทำให้การดำเนินงานด้านเอกสารดำเนินไปเรื่อย ๆ

แต่ในช่วงหลังจาก 3-4 เดือนแรกผ่านไป คณะกรรมการถูกปรับเปลี่ยนจนเหมาะสมกับหน้าที่แล้ว การช่วยกันศึกษางานด้านบัญชีทำให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น รวมถึงการขอคำปรึกษาด้านบัญชีจากผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ มีผลทำให้การทำงานด้านบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7) การหาตลาด ลักษณะการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะเป็นการกู้เงินประกอบอาชีพเอง เช่น การค้าขาย การขายของชำที่บ้าน ด้านการตลาดผู้ซื้อมาซื้อเองที่บ้าน ผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะเป็นการซื้อมาร้านค้าส่งที่มีการโฆษณาจากผลิตรายใหญ่มาแล้วนำมาขายปลีกจึงไม่จำเป็นต้องโฆษณาเชิญชวนลูกค้า การทำการเกษตร เกษตรกรจะนำผลผลิตที่ได้ไปขายเอง หรือบางครั้งอาจมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงที่ การขายข้าวแกง ร้านอาหาร ผู้บริโภคเลือกซื้อหรือเข้ามารับบริการเองซึ่งผู้ให้บริการด้านนี้จะต้องเลือกแหล่งทำเลที่เหมาะสม โดยจะเน้นที่เป็นแหล่งของชุมชนที่มีจำนวนมากๆ เป็นแหล่งที่มีรายได้และการใช้จ่ายเงินสูง เป็นต้น

8) เกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทะเลพิจารณาตามความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอเพื่อขอู้ พิจารณาประวัติการชำระเงินของผู้กู้ การค้าประกัน เป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านทะเล การเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทะเลผู้กู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านทะเลที่ได้กำหนดไว้

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทะเล

จุดเด่น คือ ประชาชนในหมู่บ้านอยู่อาศัยกันแบบพี่น้อง มีความรู้จักกันเป็นอย่างดี สามารถที่จะติดตามสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับการนำเงินที่ผู้จากกองทุนไปประกอบอาชีพ ว่าได้นำเงินที่ผู้ไปประกอบอาชีพหรือนำไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่ ถ้านำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ สามารถไปใช้เป็นการที่ไม่อนุวัติเงินกู้ครั้งต่อไป หรือใช้เป็นแนวทางในการวางข้อกำหนดในการอนุมัติเงินกู้เพื่อให้ก่อประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนสูงสุด

จุดด้อย คือ กองทุนยังไม่เข้าใจรูปแบบของการบริหารเงินของกองทุน จึงไม่ได้จัดสรรเงินไว้สำหรับการบริหารงานและดำเนินงานของกองทุน แต่ได้นำเงินไปจัดสรรให้กู้ยืมเกือบหมด เงินกู้ที่จะสรรหาสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งกู้ จัดสรรให้ในจำนวนน้อยเกินไป จนไม่สามารถนำมาลงเพื่อประกอบอาชีพได้ ก็ยังส่งผลให้ประชาชนในชุมชนยังยากจนกันอีกต่อไป ไม่มีการประเมินการประกอบอาชีพของผู้กู้ว่าได้นำเงินไปลงทุนจริงหรือไม่ หรือนำไปใช้ในทางอื่น นอกเหนือจากวัตถุประสงค์

2) กระบวนการทำบัญชี

จุดเด่น คือ กองทุนหมู่บ้านทะเลได้มีการจัดการในด้านการบัญชี ก็แค่เพียงการจดบันทึกเอาไว้เท่านั้น ซึ่งได้จดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำเอกสารเกี่ยวกับใบเสร็จตามขั้นตอนการทำงานอย่างถูกต้อง

จุดด้อย คือ กองทุนหมู่บ้านทะเลยังขาดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี และยังไม่ทราบว่าการทำงานบัญชีในใช้รูปแบบใดจึงจะดี

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง ได้ทราบว่า จำนวนผู้กู้ทั้งสิ้นมีจำนวน 99 ราย เป็นจำนวนเงินผู้ทั้งหมด 1,001,000 บาท ซึ่งในยอดเงินจำนวนนี้ได้เงินออมทรัพย์สัจจะมาทำการให้กู้ร่วมด้วย

จุดเด่น คือ ประชาชนได้นำไปลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ ในการดำเนินการเดิมของตน ทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นจากเงินที่ออกกู้เงินจากที่อื่น ๆ เสียดอกเบี้ยแพง เดียวนี้กู้เงินจากกองทุน เสียดอกเบี้ยถูก ง่าย และยังมีเงินกู้ฉุกเฉินในกรณีรับด่วนหรือความจำเป็นเร่งด่วนที่ให้ผู้ได้รวดเร็ว

จุดด้อย คือ ผู้กู้เงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผู้กู้เงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ก็ยังต้องให้กู้เพราะมีฉะนั้นจะมีปัญหากับผู้ได้

2) ผลกระทบโดยตรง ได้ทราบว่าการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านแล้วทำให้สมาชิกผู้กู้มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3) ผลกระทบทางอ้อม ได้ทราบว่ามีสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนไปนั้น ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากเดิม มีเงินส่งบุตรหลานเรียนหนังสือในระดับที่สูง ๆ ได้ รายได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพด้านการประกอบกิจการของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถดีอยู่แล้วเพราะเป็นการกู้ไปเพื่อลงทุนทางการเกษตร เพื่อนำไปลงทุนเพื่อดำเนินกิจการต่อจากกิจการเดิม

จุดเด่น คือ ประชาชนส่วนใหญ่นำเงินไปประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนในหมู่บ้านอยู่แล้ว และยังได้มีการพัฒนาด้านคุณภาพด้านการประกอบอาชีพโดยการแนะนำของ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภออย่างสม่ำเสมอ

จุดด้อย คือ เงินที่ได้จากการกู้นำไปลงทุนไม่ได้มากนัก เพราะมีจำนวนผู้กู้มกรายก็ต้องจัดสรรให้เพียงพอกับความต้องการ เงินที่ได้รับการอนุมัติให้กู้ได้ในวงเงินที่ต่ำ จะนำไปประกอบอาชีพใหม่ก็คงไม่พอ หรือก็นำไปใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้กู้เท่านั้น

2) การนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ทำให้ไม่สามารถส่งเงินคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด ดังนั้นผู้กู้ต้องหาทางเพื่อขอผ่อนการจ่ายชำระหนี้ หรือกู้เงินจากนายทุนเพื่อนำมาจ่ายชำระให้กับกองทุนหมู่บ้าน ทำให้การกู้เงินของสมาชิกในครั้งไม่เป็นไปนโยบายของรัฐบาลในการช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย หรือทำให้เกิดรายได้ แต่กลับเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้แก่ผู้กู้เพิ่มขึ้น

2.2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ที่พบคือ จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนหมู่บ้านทะเล

จุดเด่น คือ จำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อถึงกำหนดชำระก็ไม่เดือดร้อนหาเงินเพื่อจ่ายชำระในมูลค่าที่สูง ถึงแม้จะประสพผลขาดทุนจากการประกอบกิจการ หรือยังอยู่ในช่วงที่ยังไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็ตาม

จุดด้อย คือ เงินที่ได้มาจากการกู้ยืมพอที่จะลงทุน และยังไม่มียไรได้จากการลงทุน ก็ต้องจ่ายชำระเงินคืนให้แก่กองทุนแล้ว ก็ยังไม่เป็นการแก้ไขปัญหาก็แก่ชุมชนได้อย่างถาวร

2.2.3 การประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น คือ สามารถนำเงินไปพัฒนาอาชีพรายได้ให้แก่การประกอบอาชีพเดิม ลงทุนเพิ่มในกิจการเดิม เพื่อเป็นเพิ่มคุณภาพของการประกอบอาชีพ หรือช่วยเพิ่มปริมาณของผลผลิต

จุดด้อย คือ เงินลงทุนที่น้อยเกิด ไม่เพียงพอต่อการลงทุน ผู้กู้ก็ต้องดำเนินการเพื่อหาเงินเพิ่ม โดยการที่ต้องไปกู้จากนายทุนนอกระบบ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการจ่ายชำระหนี้ของผู้กู้ได้

2) ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการมทำการเกษตร ในบางปีที่ผ่านมาเกิดน้ำท่วมจนทำให้พืชผลทางเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก และผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำขายได้ราคาถูก เป็นเหตุให้เกิดผลขาดทุนได้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น คือ การดำเนินงานของผู้ทำให้มีการพัฒนาด้านอาชีพ และทำให้มีอาชีพ เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และสามารถจ่ายชำระหนี้คืนแก่กองทุนได้ เพื่อกองทุนจะได้มีเงินทุนเพื่อให้บริการเงินกู้ให้แก่สมาชิกต่อไปได้ และยังมีการจัดสรรเงินที่ได้จากผลกำไรจากการรับชำระหนี้เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นได้

จุดด้อย การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ทำให้เกิดปัญหา มีความแตกแยกหรือไม่สามารถจ่ายชำระหนี้คืนแก่กองทุนได้ ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกองทุนน้อยลงได้ และยังทำให้กองทุนไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้

2) ผลกระทบโดยตรง คือ ประชาชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุน มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน และผู้กู้ได้มีเงินทุนเพิ่ม มีรายได้เพิ่ม

3) ผลกระทบโดยอ้อม คือ ในการดำเนินกิจการประกอบอาชีพ ชุมชนมีการพึ่งตนเองมากขึ้น ที่การทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น เพราะมีการพัฒนาอบรมวิธีการประกอบอาชีพ

ใหม่ ๆ ในการดำเนินงานมีหน่วยงานของรัฐบาลมาให้ความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มทักษะในดำเนินงานที่ดี จึงทำให้ได้ผลผลิตที่ดี

3. ผลการทดลองวิธีใหม่

วิธีการเลี้ยงวัวโดยการเลี้ยงวัวเนื้อสำหรับขาย โดยการเลี้ยงอยู่กับที่มากกว่าที่จะปล่อยให้เดินตามธรรมชาติโดยการปลูกหญ้าหรือตัดหญ้าออกจากพืชไร่ชนิดอื่น ๆ เช่น จากไร่ข้าวโพด ไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง ทำให้ประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงและทำให้วัวเนื้อโตเร็วขึ้นและขายได้เร็วขึ้น

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

1 อาชีพเลี้ยงสุกร ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การใช้พันธุ์ที่ดี การเลี้ยงสุกร โดยการลดต้นทุนด้านอาหารสำเร็จรูปแล้วหันกลับมาใช้วิธีการผสมเศษอาหารที่เหลือกับอาหารสำเร็จรูป การทำโรงเรือนเลี้ยงสุกรมักจะเป็นโรงเรือนที่สูงโปร่ง เพื่อการถ่ายเทอากาศตลอดเวลา และประหยัดงบประมาณการก่อสร้าง การคัดเลือกสุกรที่จะนำมาเลี้ยงจะเลือกสุกรอายุประมาณ 1 เดือน มีความสมบูรณ์ด้านร่างกายครบถ้วน ซึ่งราคาก็จะไม่สูงจนเกินไป การไถ่ขังก็เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงสุกร ผู้เลี้ยงจะอาศัยเศษไม้ในหมู่บ้านเป็นฟืนใช้ก่อไฟเพื่อไถ่ขังให้กับสุกร โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

2 อาชีพเลี้ยงโค ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การได้พันธุ์ที่ดี การเลี้ยงโค โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เป็นประโยชน์ ผู้เลี้ยงจะด้อนโคไปเลี้ยงตามทุ่งหญ้า เพื่อให้โคกินหาอาหารกันตามต้องการ ซึ่งก็ไม่ต้องลงทุนค่าใช้จ่ายด้านอาหาร

3 อาชีพทำการเกษตร ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดมาปลูก โดยการอาศัยประสบการณ์ที่สะสมมา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เพื่อเพิ่มปริมาณการปลูกพืชให้มากขึ้น และการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพิ่มผลผลิต

4 อาชีพด้านการบริการ ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การเลือกทำเลที่ตั้งเป็นศูนย์กลางแหล่งชุมชนจะทำให้ได้เปรียบคู่แข่ง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การให้บริการที่ดี ก็เป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการอีก

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลจากการโครงการกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นมีผลเกิดขึ้นมากมายจากหมู่บ้านทั้งด้านการประกอบอาชีพ และในด้านการบริหารการจัดการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

1. ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมมือกันบริหารจัดการกองทุน โดยจัดสรรเงินให้สมาชิกกู้ เมื่อถึงระยะเวลาชำระหนี้สมาชิกกู้เงินสามารถนำเงินมาใช้กองทุนได้ ภายในหมู่บ้านมีการสร้างรายได้จากเม็ดเงินที่กู้ยืมจากกองทุน

2. ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

- 1) สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี
- 2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกในชุมชนมีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนขึ้น
- 4) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

3. ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1) การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ ด้านการปฏิบัติงานหรือด้านเอกสาร ทำให้การทำงานเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็ว

2) การให้สมาชิกกองทุนกู้เงินเพื่อไปพัฒนาอาชีพ ทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ครอบครัว สมาชิกมีชีวิตที่ดีขึ้น ลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ

3) การติดตามการใช้เงินของผู้กู้เงินกองทุนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ประเมินผลความสามารถในการชำระเงินคืน ทำให้สามารถผู้กู้เงินนำเงินมาชำระคืนกองทุนได้ตามกำหนด

4) คณะกรรมการมีการประชุมกลุ่มสมาชิกกองทุนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกและคณะกรรมการรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันท่วงที

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ได้ ต้องประกอบปัจจัยหลายอย่างเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการ ดังนี้

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า ส่วนมากชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจต่อกองทุน จะมีส่วนเล็กน้อยที่ไม่เข้าใจ ถ้ากลุ่มไหนไม่เข้าใจคณะกรรมการกองทุนร่วมประสานกันเข้าไปอธิบายในกลุ่มถึงบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน เมื่อกองทุนได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินการให้สมาชิกยื่นขอกู้ โดยผู้กู้จะต้องมีบุคคลค้ำประกันและผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น ถึงจะค้ำประกันผู้กู้ได้

2) ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารของคณะกรรมการกองทุนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมาจากการคัดเลือกของชาวบ้าน คณะกรรมการร่วมกับชาวบ้านกำหนดกฎระเบียบกองทุน สมาชิกกองทุนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ให้ไว้อย่างเคร่งครัด

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านรู้จักพึ่งพาตัวเอง มีความเข้าใจในการใช้ภูมิปัญญาของตนเองช่วยในการทำมาหากิน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัว มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การกู้เงินกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพหลายอาชีพที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านมีรายได้เข้าสู่หมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รู้จักร่วมกันคิดริเริ่มเพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันหมู่บ้านอยู่ด้วยความสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่รู้จักที่จะจัดสรรเก็บออมเงินและบริหารจัดการเงินให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ หมู่บ้านก็จะเป็นหมู่บ้านที่มีแนวโน้มที่จะเข้มแข็งในด้านการบริหารจัดการ

2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1) ชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะ และให้แนวคิดปัญหาต่างที่เกิดขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ที่รู้ไปแล้วและนำเงินไปทำตามโครงการ ได้อย่างเหมาะสม และควรจัดให้มีตลาดกลางรองรับในผลผลิตของชาวบ้าน

2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุน เช่น คณะกรรมการมีการหาความรู้เพิ่มเติมและสามารถอธิบายให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความเข้าใจในกฎระเบียบข้อบังคับที่ส่งเสริมปฏิบัติร่วมกัน

3) ชุมชนกระตือรือร้นในการชำระหนี้คืนกองทุน เช่น เงินที่ได้ไปจากกองทุนไม่เพียงพอในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ หรือโครงการที่ได้ตั้งเอาไว้ จึงมีการทำกิจการอื่นแทนพยายามปรับโครงการให้เหมาะสมกับเงินกองทุนที่ได้มา และใช้ทุนของตัวเองในการทำต่อไปเพื่อจะได้หารายได้ให้กับครอบครัว และมีเงินมาชำระหนี้ให้กับกองทุนเมื่อถึงกำหนดเวลาได้ทันทั่วถึง

4) ชุมชนสร้างอาชีพมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้ เช่น การหาอาชีพเสริมหลังจากการทำงาน การทอเสื้อ การปลูกพืชที่สามารถนำมาบริโภคภายในครัวเรือน เพื่อเป็นการรายลดรายจ่ายในบ้านลดลงได้

ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1) ปัญหาทางด้านดินและน้ำ พื้นดินไม่เหมาะสมในการเพาะปลูกหรือทำการเกษตร ปลูกแล้วไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควรและฝนไม่ตกทำให้พืชที่ปลูกเอาไว้เสียหาย เพราะต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ และขาดความรู้ทางด้าน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำงาน

2) สถานที่รองรับผลผลิตจากการเกษตร ไม่มีเมื่อราคาสินค้าตกต่ำ คือ ไม่มีตลาดรองรับเพื่อพยุงราคาสินค้าเมื่อผลผลิตออกมา มาก ๆ ของประชาชน

3) ไม่เจ้าหน้าที่ที่ให้ความรู้ในเรื่องของการทำกิจการหรือการประกอบอาชีพที่มีประสิทธิภาพเพราะชาวบ้านอาศัยความรู้เดิมที่มีอยู่

3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนสามารถบริหารจัดการกองทุนได้ด้วยตนเองและพยายามเรียนรู้จากหน่วยงานที่ทางรัฐบาลจัดให้ และได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามลดข้อโต้แย้งภายในกลุ่ม เพื่อเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างคณะกรรมการและชุมชนเป็นรากฐานให้เกิดความเข้มแข็งในหมู่บ้าน

4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ในหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการของกองทุนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนแห่งชาติ ตั้งแต่การเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน จนถึง การได้รับเงินจัดสรร ปล่อยเงินให้กู้ และติดตามประเมินผลผู้กู้เงินกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการอบรมให้คำแนะนำแก่ผู้ไม่มีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ในหมู่บ้านมีความสามัคคี และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การลงแขกในการทำงานต่าง ๆ เช่น ในการปลูกมันสำปะหลัง การปลูกข้าวโพด การเกี่ยวข้าว การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของชาวบ้านดำเนินไปตามกรอบและ กฎระเบียบของสังคม และทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้น โดยไม่ขัดขวางการทำงานของกองทุน ขอมริบฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการและคนใน ส่วนรวมและปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านในการขอเงิน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์ในบทนี้จะเป็นการสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอนาคตที่มีแนวโน้มที่จะเข้มแข็งในอนาคต

1. สรุป

จากการติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านทะเลหมูที่ 4 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาพบว่า กองทุนของหมู่บ้านมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยการแบ่งเขตความรับผิดชอบตามพื้นที่ที่ตนเป็นตัวแทน การดำเนินงานของคณะกรรมการยึดหลักตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนอย่างเคร่งครัด จะมีปัญหาบ้างเล็กน้อยในเรื่องของการสละเวลาให้กับกองทุน เนื่องจากกรรมการทุกคนก็มีภาระที่ต้องรับผิดชอบ
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้กองทุนบรรลุเป้าหมาย คือความร่วมมือของชาวบ้านในการร่วมกันจัดตั้งกองทุน ความซื่อสัตย์ในเรื่องการนำเงินไปประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดประโยชน์ตามนโยบายที่รัฐบาลตั้งไว้ ความรับผิดชอบในการชำระหนี้คืนกองทุนเมื่อถึงกำหนด ส่วนปัจจัยที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนคือ กลุ่มคนส่วนน้อยที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หรือกลุ่มคนที่คิดว่าเงินกองทุนที่ยืมมานั้น ไม่ต้องคืนก็ได้ โดยยึดหลัก ไม่หนี ไม่มี ไม่ให้
- 3) เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของหมู่บ้าน และความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า หมู่บ้านมีความเข้มแข็งพอสมควร เนื่องจากมีผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีหลักการบริหารจัดการที่ดี
- 4) เพื่อศึกษาแนวทางวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในหลาย ๆ ด้าน เช่น กระบวนการจัดตั้งกฎระเบียบที่สำคัญ กิจกรรมหลักของกองทุนหมู่บ้าน และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นไป

การระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยกิจกรรมหลักของกองทุน คือเป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน

1.2 วิธีดำเนินการ

- 1) เลือกกลุ่มตัวอย่างจากชาวบ้านและคณะกรรมการกองทุนที่มีทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ใช้แบบ บร.1 – บร.12 ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตและการจัดเวทีชาวบ้าน
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพใช้หลักการวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด และความคิดเห็นของผู้บริหารกองทุน ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการจากกองทุน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน โครงการ ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงบรรยายโดยการแจกแจงและคำนวณค่าร้อยละ

1.3 ผลการดำเนินงาน

- 1) ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินงานและบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ทราบถึงการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน และการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ทราบถึงศักยภาพของชุมชนที่มีผลต่อการบริหารกองทุน
- 4) ทราบปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาของกองทุนหมู่บ้าน
- 5) ผลจากการติดตามประเมิน โครงการครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านให้มีความยั่งยืนต่อไป

2. การอภิปรายผล

1. กระบวนการดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุน พบว่า กองทุนของหมู่บ้านมีกระบวนการดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนที่เป็นระบบชัดเจน คณะกรรมการในกองทุนส่วนมากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารจัดการกองทุนเป็นไป ตามระเบียบข้อบังคับกองทุน สามารถตรวจสอบได้

2. การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุน พบว่า กองทุนของหมู่บ้านสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี สมาชิกกองทุนได้รับประโยชน์จากกองทุนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

3. ศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า การที่หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ มีบุคคลอาสาสมัครมากมาย ทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกัน เมื่อนำความคิดที่หลากหลายมาเปรียบเทียบหาข้อดีข้อเสีย ก็จะได้ความคิดที่ดีที่สุดมาช่วยพัฒนาให้กองทุนมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการที่ดี

4. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาของกองทุน

1) ปัญหาด้านระเบียบข้อบังคับกองทุน คือ ความไม่รัดกุมของระเบียบข้อบังคับบางข้อไม่เป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการกองทุน ทำให้การดำเนินงานต้องรอการพิจารณาเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการก่อนซึ่งจะเกิดความล่าช้า และมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันของคณะกรรมการ มีการแก้ไขโดย เมื่อกองทุนมีการดำเนินงานครบ 1 ปี จะมีการเลือกกรรมการออกกึ่งหนึ่งและคัดเลือกกรรมการใหม่ทดแทน รวมถึงการทบทวนระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนเพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมต่อไป

2) ปัญหาด้านการบริหารกองทุน คือ คณะกรรมการกองทุนต้องทำงานอย่างหนักเพื่อบริหารจัดการกองทุน แต่ไม่มีแรงจูงใจหรือผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการทำงาน มีการแก้ไขโดยการเพิ่มอัตราส่วนแบ่งในเรื่องผลตอบแทนคณะกรรมการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 20

3) ปัญหาด้านกลุ่มผู้กู้ยืมเงินกองทุน คือ ผู้กู้ยืมเงินไปใช้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกองทุน และการชำระเงินคืนล่าช้ากว่ากำหนด มีการแก้ไขโดย ตั้งคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบคอยติดตามประเมินผลการใช้เงินของผู้กู้ และให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบในแต่ละเขตพื้นที่คอนติตตามทวงถามผู้กู้ให้ชำระเงินคืนเมื่อถึงกำหนด รวมถึงการปรับในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 50 สตางค์ต่อวัน

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาในการประกอบอาชีพ

1) ประชาชนหรือสมาชิกกองทุนควรมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมใหม่ ๆ ในด้านการพัฒนาอาชีพเสริมที่สามารถหารายได้เพิ่มให้กับครอบครัว หรือการทำธุรกิจง่าย ๆ ให้มีความเป็นไปได้ต่อการทำงานที่ตนเองถนัดและทางการตลาดยอมรับ เช่นการทอเสื้อ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านมีความชำนาญอยู่แล้วจะทำให้พัฒนาฝีมือการทอสิ่งต่างๆ ของชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอในงาน

หลาย ๆ ด้านอีกด้วยซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านมีความชำนาญอยู่แล้ว ทำให้ได้พัฒนาฝีมือการทอสิ่งต่าง ๆ ของชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอในงานหลาย ๆ ด้านอีกด้วย

2) ชาวบ้านควรมีการปรับปรุงแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถออกจำหน่ายได้ซึ่งจะทำให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและมีตลาดรองรับ เช่น การทำกล้วยฉาบ กล้วยอบ การทำที่รองแก้วจากการทอเป็นชิ้นเล็ก ๆ ให้เหมาะสมกับการใช้งาน และสามารถจำหน่ายในลักษณะเป็นของฝากได้

3) ควรให้สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนที่นำไปลงทุนทำการเกษตร ใช้วิธีการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ เช่น การใช้ปุ๋ยคอก การทำปุ๋ยหมักใช้เอง ซึ่งจะทำให้เป็นการรักษาสภาพของดิน และประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมหรือต่อไป

1) ควรมีการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้านในด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและเพิ่มการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญขึ้นให้ชาวบ้านรู้จักคัดแก้ไขปัญหาด้วยตัวของชุมชนเอง

2) ควรมีการศึกษาวินิจฉัยแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องเป็นการพัฒนาบุคคลที่มีภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วและเป็นการเพิ่มกลุ่มผู้บริโภคในท้องถิ่น

3) ควรมีการศึกษานโยบายจุดเด่นจุดด้อยในการบริหารกองทุนกับพัฒนาส่งเสริมอาชีพและการทำธุรกิจในชุมชนให้มากขึ้น

4) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องและเทคนิควิธีทำธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จของผู้กู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานมาปรับปรุงให้กับธุรกิจของตนเอง

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา. 2539. แผนพัฒนาตำบลเสมา 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544). นครราชสีมา : องค์การบริหารส่วนตำบลเสมา.
- คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา. 2543 ; 2544. แผนพัฒนาตำบลเสมา. นครราชสีมา ; องค์การบริหารส่วนตำบลเสมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและ อำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง. นครราชสีมา
- เฉลียว บุรีภักดี, เฉียบ ไทยยัง, ภัทรามน จำปาเงิน, บุญเรือง ศรีเหรียญ, ลีอชา ธรรมวินัยสถิต, มยุรี วัคแก้ว, วันทนา กลิ่นงาม, รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง, ทรงจิต พูนภาพ และประพิร์พร อภัยศรี. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- เฉลียว บุรีภักดี, ปัญญา การพานิช, เอกศักดิ์ บุตรลับ, สุมาลี พงศ์นิยะ ไพบุลย์, ศรชัย เย็นเปรม, มนุ อุดมเวช, ป้อม วัจตะโก และสุกัญญารัตน์ คงงาม. 2545. ชุดวิชาการนิพนธ์. 2545. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- สถาบันการศึกษา และพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร, กรมการศึกษานอกโรงเรียน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. กระบวนการทรนใหม่ในการพัฒนา (AIC). นครราชสีมา.

กนก กนกานันราชภัฏ. สำนักงาน. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร.

กมล ภัทรธรรม, รัตนา อังกสิทธิ์ และกาญจนเส อรรถวิภาคไพศาลย์. ม.ป.ป. เกษตรก้าวหน้า. การศึกษาผลของการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยวิธีการศึกษาดูงานของประชาชนผู้สนใจในการเกษตร.

กมล พิชยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. ม.ป.ป. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 221 - 234

สุภา สุมทคุปดี และพัฒนา กิติอาษา. 2541. จากวิธีประเมินสถานะชนบทแบบเร่งด่วนถึงวิธีการประเมินสถานะชนบทแบบมีส่วนร่วม : พลวัตของวิธีการพัฒนาชนบทแนวใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : ห้องไทยศึกษานิตส์, สำนักวิชาเทคโนโลยีและสังคม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2537.

สำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา. 2542. นครราชสีมา. โคราชของเรา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท มังกรการพิมพ์ (1994) จำกัด.

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา และสำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบัน ราชภัฏนครราชสีมา. 2543. เมืองเสมา. นครราชสีมา : โจเซฟ พลาสติกการ์ด (โคราช) แอนด์ปรีนท์.

คุณ จำรัสพันธ์, ชาตรี นาคะกุล, ชาติชาย ม่วงปฐม และสมชาย วรภิเกษมสกุล. 2545. **นุควิชา** การประเมินเพื่อพัฒนา. ครั้งที่ 1 : ห้างหุ้นส่วนจำกัด หัสน์ทองการพิมพ์.